Государственная библиотека СССР им. В. И. Ленина

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

КIиранди 31 МАЙ № 44 (2256) 1959 шу

Мах 20 коп.

ССКП Центральни Комитетеи СССР Министрий Советеи

Школашка долха ха кхачанза долча берий учрежденеш дIахо дегIайоалаяра, школашка долха ха кхачанза дола бераш кхетаделгеи медицински гIулакхаца уж Iалашделгеи тоадара де дезарех

ССКП Центральни Комитетои СССР-а Министрий Советои «Школашка долха ха кхачанза долча берий учрежденеш дIахо дегIайоалаяра, школашка долха ха кхачанза дола бераш кхетаделгеи медицински гIулакхаца уж Iалашделгеи тоадара де дезарех» яха соцам баьб.

Цу соцам тIа белгалдаькхад, экономика низ болаш дегIаяр, культура тоаялар, халкъа вахара хьал-торо хадданза лакхъялар бахьан долаш а ньнеи береи унахцIено лораяра дуккха гIулакхаш дар бахьан долаш а школашка долха ха кхачанза дола бераш нийса кхедара даькъе вай мехка дикка доккхий хIамаш карагIдаьнна хилар. Революци хилалехьа довш хиннарел 7-зза кIезигагIа дов хIанз бераш, хIаьта 1940-ча шера довш хиннарел 4,5-зза кIезигагIа а дов. ХIанз укх сахьате берий яслешкеи бешамашкеи хьалкхедеш 3 миллиони 400 эзари совгIа бер да. Школашка долха ха кхачанза долча берий учрежденеш хьалъярген уж лелаярген дахийта 1958-ча шера Советски паччахьалкхено хьахийца ахча 10 миллиард сом да. 1953-ча шера цу гIулакха хийцаь хиннечул лоадама хIама ца эшаш шозза дукхагIа да из.

ХIаьта а школашка долха ха кхачанза долча берий учрежденеш мехка чухь хIанз а кхоачам болаш яц. Школашка долха ха кхачанза долча берашца беча кхетама балхаца а доккхий кхоачамбоацараш да. Цу кхоачамбоацарех керттерадар да яслешкеи детсадашкеи бераш кхетамца кхедеш беш бола болх леррагIа цхьан системах лелабеш ца хилар. Школашка долха ха кхачанза долча берий учрежденей балха общественность оарцагIъяккхара гIулакх а мела леладу.

Укх хьатIадоагIачча ворхI шера чухь Советски Союзе вIалла а ца хиннача тайпара шерлургда школашка долха ха кхачанза долча берий учрежденей системе гIолла кхетам а луш кагий бераш кхеделга. Цу гIулакха паччахьалкхено хьахец 103 миллиард сом совгIа ахча; 1965-ча шера шозза дукхагIа хургда школашка долха ха кхачанза долча берий учрежденеша чулоацаш дола бераш.

Школашка долха ха кхачанза долча берий учрежденеш дIахо дегIайоалаяреи школашка долха ха кхачанза дола бераш кхетамца кхедар тоадареи декхараш кхоачащдара цу дерригача халкъа юкъарча гIулакха мамогга чIоагIа терко тIаяхийта езаргъя ерригача партийни, советски, комсомольски, профсоюзни, кхыча общественни организацеца.

ССКП Центральни Комитетои СССР-а Министрий Советои семилеткан къаьст-къаьстача шерашкахь школашка долха ха кхачанза долча берий учрежденеш дегIаяхкара план чIоагI а яьй уж учрежденеш дикагIа а царегIа а хьаяра, цар балхаш дIадоладалара йола план дувцилга йоацдаш кхоачашъяра мел эшаш дола гIулакх чакхдаккха, наха чуIе цIеноши кварталашн хьалъеча хана школашка долха ха кхачанза долча берий учрежденеш хьалъяра даькъе СССР-а Госстроя чIоагIдаь боарамашн расчетни хьокхамашн диззаь чакхдоаккхилга Iалашде, аьнна, союзни республикай ЦК-аш, партен крайкомаш, обкомаш, союзнии автономнии республикай Министрий Советаш, краяшкара а областашкара а къахьегамхой депутатий Советий исполкомаш, ВЦСПС, министерстваш, ведомстваш, совнархозаш декхарийла а яьй.

TIехьа тIайоагIача хана бераш школашка кхетамца кхедара из мазшнара, школашка долха ха кхачанза дола бераш кхетамца кхеделга цхьан системага даккхара ССКП ЦК-ои СССР-а Министрий Советои соцам баьб, моттигашкарча хьалашка а торонашка а хьежжаь, берий ши тайпа учрежденеш — яслеши детсади — вIашагI а теха школашка долха ха кхачанза долча берий цхьа учреждени йойла, аьнна. Ведомственни яраШкара дIайиккхача, цу вIашагIтехьаьча учрежденешта кулгалдеш хургьа союзни республикай просвещенен министерстваш.

СССР-еи союзни республикайи унахцIено лораяра Министерстваштa декхар тIадиллад бераштa дарбан-профилактически гIулакх дар вIашIехьдоаккхилга, берий учрежденешка санитарни цIенон режим лоаттаяйтилга а цига мел эша лораш хулийтилга а.

Соцам тIа белгалдаьд, хIанзчул тIехьагIа хьалъеш мел йола берий учрежденеш, деша долха ха йоацача берий учрежденеш вIашагIтохаш (яслеш-садаш) хьалъе оттаяьча типови проектах хьалъелга, бераш дахаш йолча моттигашта уж дуккхагIа гарга озаш а из дарца деша долха ха йоаца бераш берий учрежденешка дIаюха кхувлаш даьша-ноаноша ха кIезигагIа йоаергйолаш а.

Союзни республикай Министрий Советашта тIадиллад, деша долха ха йоацача берий вIашагIтехача учрежденей хьакъехьара Положени оттаелга а чIоагIъелга а, хIаьта РСФСР педагогически Iилмай Академена тIадиллад СССР медицински Iилмай Академеца цхьана, деша долха ха йоаца а деша даха ха хьатIакхоачаш латта а бераш хьалкхедергдолаш массанахьа а цхьа программа оттаелга.

Наха эшаш йола деша долха ха йоацача берий учрежденеш бизза кхоачам бергболаш хилийтар духьа союзни республикай Министрий Советашта тIадиллад мегаргдолча цIеношка таръеш а планах хьалъе оттаяь деша долха ха йоацача берий учрежденеш хьалъярга цIабода мах чухьнахьа баккхарца а деша долха ха йоацача берий учрежденеш (чIоагIъяьча планал совнагIа) шерьелга; доагIача тайпара ахча а, оборудовани а, материалаш а, къахьегама лимиташ а хьахецарца деша долха ха йоацача берий учрежденеш республикашка алсамйоахилга.

ССКП ЦК-аси СССР Министрий Советои союзни республикай компартей ЦК-аштеи Министрий Советаштеи, ССКП крайкомаштеи, обкомаштеи, крайисполкомаштеи, облисполкомаштеи могадаьд колхозий ахчан чотах даиман хургйола а сезонах хургйола а деша долха ха йоацача берий учрежденеш хьалъярца деша долха ха йоацача берий гIулакх дара колхозаша еш йола йоаккхо мамогга хьаллоацилга, цу гIулакха эшаш йола гIишлой материалаш Iалашъяра колхозашта эшиаш дола новкъостал делга, берий учрежденешка балхаш дергдола воспитателаши медицински болхлойи кийчбара дош халкъа боахама планашта юкъехкулилга.

ССКП ЦК-аси СССР Министрий Советои дехкарийла яьй союзни республикай компартей ЦК-аш, ССКП крайкомаш, обкомаш, союзнии автономнии республикай Министрий Советаш, краяшкарча, областашкарча къахьегамхой депутатий Советий исполкомаш чIоагIдаьча продуктаи боарамашкеи ассортиментагеи хьежжа, городашкареи юрташкареи деша долха ха кхачанза долча берий учрежденеш дикагIа йолча кхачан продукташца, къаьстта кердача дулхаца, шурийца, кIоддаца, кхыча шурий продукташца, кердача оаьца даараща, сомашца хадданза Iалашъяра цIенхаштта тIахьожам лоаттабе; деша долха ха кхачанза долча берий учрежденеш, берий ханашка хьежжа, деша долха ха йоацача берий учрежденештеи бахача нахан хьашт долаш йолча мебела, игрушкай, пособей лоархIам а баь, дикагIа йола берий мебель, игрушкаш, дешара-гойтара пособеш дукхагIа арахецаш а цар ассортимент шерьеш а йизза Iалашъе, моттигашкара къахьегамхой депутатий Советашкарча массаза а болх беш йолча депутатски комиссей болх хьехамца бераш хьалкхедара общественни организацеши къахьегамхой шоаши дукхагIа юкъеозаргболаш мамогга тоабе, берий учрежденешка ухаш доацача, деша долха ха кхачанза долча берашта лаьрхIа берий паркашка, скверашка, коашка площадкаш кийчъяра це дезаш дола гIулакхаш кхоачаще.

ССКП ЦК-ани СССР Министрий Советеи соцамо ВЦСПС ЦК, политически Iилмани кхетамаш доаржадеш йола Ерригсоюзни общество, просвещенени унахцIено лораярен органаш декхарийла ю деша долха ха кхачанза долча берий унахцIено лораяра а уж хьалкхедара а хьакъехьа даьшта-ноаношта юкъе деш дола балхаш тоаде, бахача наха юкъе каст-каста лекцеш еша а беседаш е а, уж дешаш дувцаш арадувла наха юкъе Iилма довзийташ дола литература дуккхагIа а дикагIа а хилийта. «Дошкольное воспитание», «Семья и школа», «Работница», «Крестьянка», «Здоровье» яха журналий редакцешта тIадиллад бераш кхетадарахи цар унахцIено лораярахи йолча материалашта хадданза кепа еттилга.

СССР культуран Министерствона, СССР Министрий Совета чуйоагIаш йолча радиовещанени телевиденени Паччахьалкхен комитета, СССР писателий Союза дехкар тIадиллад деша долха ха кхачанза долча бераштa хьехам луш а цар унахцIено лораяра а дешаш дувцаш йола художественни литература дуккхагIа арахеца, кинофильмаш арадаха, радио чуи телевидене чуи гIолла передачаш е.

☆ ☆ ☆

Деша долха ха кхачанза долча берий учрежденеш мамогга шерьелга а цу учрежденешкеи цIагIен бераштa телаш бола хьехам тоабелга а ерригача партийнии, советскии, комсомольскии, профсоюзнии организацеша а ерригача советски обществос а шоай творчески хьинар тIадахийтача тоаламе кхоачашхургдолаш дола дерригача халкъа юкъара гIулакх а хиннa дIаоттаргхиларах шоаш тешилга хьахайтар ССКП ЦК-си СССР Министрий Советои.

ССКП ЦК Пленума сийна

★ ★

ЦIи хеза бурильщик

Карабулакерча бурув деттача конторе дика вовзаш ва бурильщик В. К. Широкоступ, дерригаш а 36 шу мара доаццаше а 25 шу гаргга балха стаж я цун. Къахьегам дукха безаш хьавоагIа товза бурильщик. 1941 шера гитлеровцаша Одесса дIаяьккхача хана цига вахар из. Фашисташ боха ма бинге а, армера цIавоагIаше Грозне вера Широкоступ. Дукха безар цунна бурильщика болх. ФуннагIа даь а цу балха ваха лаьрхIар цо. Тайп-тайпара технически литература дешаш, говзача буровикий опыт Iомаеш хьавера из. Юххера а хьатIакхьачар цунна дага даьлла ди. Из дар 1948 шера январь бетта. ХIанз ше болх бе безаш вар из. Цу хана денз 11 шу даьннад, царех 5 шу Карабулаке даьккхад цо. Керда гучаяьннача Карабулакско-Ачалукски мехкдаьттан районе хала да бурув тоха. ХIаьта а нов. Широкоступа болх беш хилча атта болаш санна хет: селла дика Iомаяьй цо ший специальность. Бурув дика тохалургдац техника дика яр аьнна, йоах мастер волча Костьяненко Николайс, цул совгIа болх дика бе а беза, царех цаI ва бурильщик Широкоступ.

Мастера яьхар бакъда. Хала, чоалхане ба бурильщика болх. Карабулакерча скважиншка керда техника енача хана эггара хьалха из Iомаяьрашца вар Широкоступ а. Дукха тIийннай говзача бурильщика рационализаторски предложенеш. Ший говзал лакхъеш, шеръеш, хьавоагIа из, цул совгIа къонача болхлошта дика новкъостал а ду. Бурув деттача конторан общественни вахара юкъе дика дакъа лоац цо, хIаьта дукха ха йоаццаш ССКП членалла дIа а ийцав. Март бетта арадаьннача СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указах «Знак почета» яха орден еннай цIи хезача бурильщика.

— ДIахо йодача хана кхы а дикагIа къахьегарца аз, яхы а лакхъергъя аз сай балха говзал, — йоах нов. Широкоступа.

А. БАКАЛЮК.

Заводера дикагIа бараш

Шерра социалистически яхь яьр-хилар.

жай Мужечарча хьун заводерча болхлошта юкъе семилеткан укх хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъяра.

Къаьстта дика къахьегарца, хIара сменах, хIара бетта йола балха нормаш 150—200 процент тIехкхоачашъярца белгалъяьннай нов. М. Мишина керте латта бригада.

Коммунистически кхаьхьегама бригада яха цIи яккхара къовсам лоаттабу заводе дикагIчарца лоархIаш йолча комсомолкас Пряева Галинас кулгалдеча бригадо. Духхьала февраль-мартн бетташка 4 эзари ах эзари сом ахча кходир цу бригадерча болхлоша.

Шоашта хьалхашка латта сий дола декхар дика кхета а деш сийленца къахьегаш бола болхлой дукха ба заводе. Цхьайолча бригадашка дикка лакхъеннай кхаьхьегама овсарле укх тIехьарча хана.

Укх тIехьарча хана иштта дика балха толамаш цар дахар фуд аьчча, из да ССКП XXI-ча съезда оттаяьча вай мехка коммунизм хьалъяра йоккхача программо деташ гIоздахар, барт тайна, цхьоагIо йолаш, цхьанне шоллагIчоа новкъостал деш болхлой ханнахьа а ца дойташ а чуэцарца мара кхоачашхургдац семилеткан хьалхарча шера ялат дукхагIа чудара партес вайна хьалхашка оттадаь доккхий декхараш.

Ах шу мара дац Бесаева хIажар заводе балха ена. Эггара хьалхарча ценошка балха нормаш кхоачашъе вIашIехьдалацар цун, атта дацар ше ца баь болх сихха Iомабе. ТIаккха хIажара новкъостал де эттар балха говзал а йолаш, из дика бе а ховш йола бригадир-станочница Мишина. ХIанз заводерча станочницашта юкъе дикагIчарех лоархIаш я хIажар.

Укх тIехьарча хана керда балха метод йолаяьй заводе: йоккхий бригадаш екъа а екъаш, царех зIамига комплексни бригадаш елга. Гучаьннад уж бригадаш пайданагIа хилар. Ужжамо йолча зIамигача комплексни бригадех я нов. Газаловс кулгалдер. Хiара сменах йола балха нормаш 1,5—2-зза кхоачашъю бригаделча болхлоша.

Заводера беррига болхлой лаьрхIа ба керда къахьегама толамаш даха: къахьегама овсарле лакхъе, арахецача продукцен ший мах лохбе, балха юкъе керда рационализаторски предложенеш кхаьхьа, иштта кхыдараш.

Шеко яц уж сий дола декхараш цар толаме кхоачашдергхилар.

А. АУШЕВ.

Гудермесски нефтяникаша шоай дош гIулакхаца чIоагIду

ССКП ЦК-а июньски Пленум хуржьа аьнна хинна хоам сихха дIахезар Гудермесски нефтепромыслови управленен ерригача участкашка гIолла. Нов. В. Суслина кулгал деча мехкдаьтта доаккхача комплексни бригаде собрани хилар. Цига делар шоай чIоагIа дош нефтяникаша: ах шера йола мехкдаьттеи попутни газ яккхара план 20 июне кхоачашъе, планал совгIа эзараш тоннаш «Iаьржа дошув» Даьхенна дала, хIаьта иштта мехкдаьттан хIара тоннах цIабода мах 3 процент лох а беш къахьегама овсарал пхи процент лакхъеи 150 эзар сомал кIезигагIа доацаш паччахьалкхен ахча кходеи а лаьрхIар цар.

Шоай декхараш толамца кхоачашдеш ба мехкдаьтта доаккхараш. Мехкдаьтта доаккхилгеи къахьегама овсарлеи лакхъяргахьа лостаяь массехк мероприяти е декхар а тIаийцад цар.

Нов. Волошин керте латта монтажникий бригада беррига низ тIабахийта, май бутт бовлехьа № 132 йола скважина йолае лаьрхIа къахьегаш я. Эксплуатационни оборудовани оттаеш латт цига хIанз.

Н. ЗАЗДРАВНЫЙ.

Ейгача промышленноста предприятей коллективай толамаш

ССКП ЦК-а июньски Пленума накъа бахара керда декхараш тIа а ийца ах шера йола план Пленум хьаеллача денга кхоачашъе лаьрхIа я вай республикерча ейгача промышленноста министерствон предприятеш. Уж декхараш кхоачаш а деш пхе бетта йола план 25-ча мае кхоачашъяьй министерствон ерригача предприятеша, хIаьта цул совгIа 100 эзар туман мах болаш продукци а яьккхай укх бетта.

Къаьстта белгалъяккха езаш я 21-ча мае пхе бетта план кхоачашъяь № 3 йола хIамаш тега фабрика. Планал совгIа 28,6 эзар туман накопленеш а яьй цу фабрике.

Сево новкъостал ду ейгача промышленноста министерствон предприятешта иштта дика хьокхамаш долаш валови продукцен план кхоачашъе? Эггара хьалха из да цу предприятешка коммунистически къахьегама бригада яха цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабеш 189 саг юкъе а волаш, царех 13 ССКП члени, 27 комсомолеци а волаш йола бархI бригада хилар. Цул совгIа цу бригадашкара дукхагIа бола нах цешарца, шоай политически кхетам лакхбарца дегIабоагIаш а ба.

Дика къахьегаш я № 1 йолча хIамаш тегача фабрикан Н. М. Горовойс кулгал деш йола бригада. Къахьегама задани 110 процентал чухьнахьа йоацаш кхоачашъю цу бригадо. Дикача балхаца къаьстта белгалбаьнна ба спецмотористка Г. Ткаченко, ручницаш В. Абазова, М. Жданкина, иштта кхыбараш а.

Дика хьокхамаш долаш къахьег № 2 йолча хIамаш тегача фабрикерча В. И. Гуминюк керте латтача бригадо а. Юкъера лаьрхIача балха норма 120 процент кхоачашъю цу бригадо. Иштта дика балха нормаш кхоачашъеш я № 3 йолча хIамаш тегача фабрикера А. П. Бороненко керте латтача бригадан коллектив а.

Бригадай членаша 5-нега кхачалца смежни операцеш а Iомаю, общественни порядок лораяра членаш а ба, художественни кружокашка дакъа лоацаш а шоаш болх беш йола моттиг дика лелаеш а ба.

Цу дерриганеша хетадолийт шоаш тIаийца декхараш сийленца кхоачашдергдолаш ейгача промышленноста министерствон предприятей коллективаш хилар.

Ф. ТКАЧЕВ.

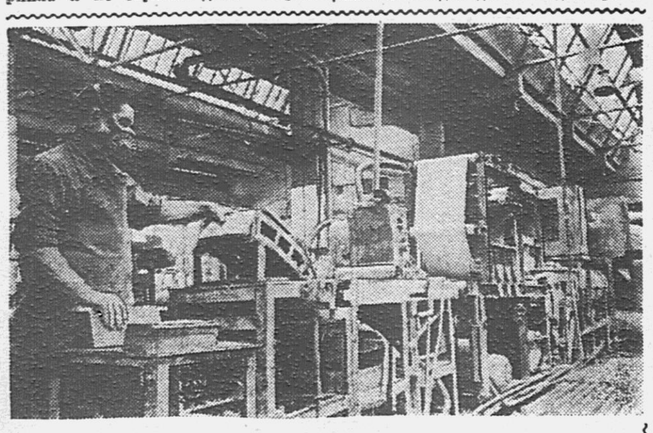

КУРСК. Предприятена комплексни механизаци елга 5—6 шера чухь чакхдаккхеи къахьегама овсарле лакхъе аьнна ворхI шера ечна задани 6 шера чухь кхоачашъеи лаьрхIад «Аккумулятор» яхача завода коллективо. Укх шерре а болх бе йолаялийтай аккумуляторашн вIашагIъехкаш йола шиъ поточни лини. Завода технически совето хIанз болх бе йолаялийтай тягови аккумуляторий пластинкаш кийчъеш йола поточни лини.

СУРТА ТIА: керда автоматически намазочни машин. Цунга болх болабайтар бахьан долаш, цо болх беча дикка лакхъеннай къахьегама овсарле, продукци а дикагIа хиннай.

О. Сизова сурт — ТАСС фотохроника

ССКП Центральни Комитетеи СССР Министрий Советеи

1959—1965 шш. школаш-интернаташ дегIайоалаярах

ССКП ЦК-аси СССР Министрий Советои «1959—1965 шш. школаш-интернаташ дегIайоалаярах» соцам баьб.

Цу тIа дувц, уж кердача тайпах йола учебно-воспитательни учрежденеш хиларга хьежжа дIахо школаш-интернаташ дегIайоалаярах, 1965 шера царчура дешархой 2,5 миллион сагага кхоачаш дукха хилийта а лаьрхIад. 1965 шера школаш-ка-интернаташка хIанзчул 14-зза дуккхагIа хургба дешархой. ДIахо йодача хана школаш-интернаташ кхы а дуккхагIа хургья, безам мел болчун шоай бераш цу школашка деша ховшаде йиш хургйолаш.

Союзни республикай Компартей ЦК-аштеи, партен обкомаштеи крайкомаштеи, союзнии автономнии республикай Министрий Советаштеи, крайисполкомаштеи 1959—1965 шш. школаш-интернаташ дIахо дегIайоалаяра мероприятеш кийчъе а уж чIоагIъе а тIадулл цу соцамо.

ТАСС.

Химзавода коллективо ше тIаийцаь декхараш кхоачашду

Ах шера йола план ССКП ЦК-а июньски Пленум хьаеллача денга кхоачашъяра тIехьа яхь йоаржае инициатор а хинна, дикача къахьегама толамашца шоай декхараш кхоачаш а деш Пленума накъа баха лаьрхIар Грозненски химзавода болхлоша.

Укх шера 18-ча мае валови продукци арахецара пхе бетта йола план кхоачашъяьй завода коллективо. Планал совгIа бIаьш тоннаш июнь бетта чотах Даьхенна продукци а еннай. Хьалха дIабахача биъ бетта хинначунца нийсийча къахьегама овсарал 9,3 процент лакхъеннай, хIаьта продукцех цIабода мах лохбара счетах ялх миллион сом совгIа ахча а кходаьд.

Къаьстта дика къахьийгар №№ 1—12, 32—91, 15, 16, 7 йолча цехий коллективаша. Цу цехий къахьегамхоша шоай балха заданеш тIехкхоачашъю укх деношка а.

№ 32-91 йолча цеха болхлой рационализаторийн изобретателийн лицевой счеташ хьаеллара инициаторашн хиннаб, хIаьта цу цехе кхыча цехашкарчул дикагIа яьржай новаторство а.

Цеха начальник волча Ф. З. Райчука декхар тIаийцад укх шера 250 эзар сома экономически эффект йола рационализаторски предложенеш йоалае аьнна. Ший дош толамца кхоачаш ду цо. Цо йоалаяь предложенеш балха юкъе кхухь. Дукха ха йоацдаш спирти, этилени доаделга кIезиг дарах цо йоалаяьча предложенех 10 эзар туман маьха пайда баьлар.

Иштта дикача оагIонтахьара ше цIавовзийта ва № 32-91 йолча цехе воккхагIа вола машинист Владимир Еськин. Цо а йоалаяьй дуккха рационализаторски предложенеш.

ХIанз беррига советски нах ССКП ЦК-а июньски Пленума сийленца накъа болхача хана нов. Еськин а беррига низ тIабахийта ший творчески хьинар кхо ца деш дуккхагIа рационализаторски предложенеш йоалае гIерташ ва.

ЧIоагIа уйла ю цо ерригa технологически процесс тоаяра, из хувца-ра, эргаяккхара, хIаьта цеха къахьегама овсарал лакхъяра. Цудухьа боккха пайда боалаш йола дуккха рационализаторски предложенеш балха юкъе яхьа вIашIехьа даьннад цун.

Семилеткан хьалхарча шера 2,5 эзар туман паччахьалкхен рузкъа кходе аьнна декхар тIаийцад цо. Нов. Еськина лицевой счета тIа хIанзе а 1,5 эзар тума ахча Iайнад. Дукха ха йоаццаш газ кхоё аьнна цо еннача предложенех 1,5 эзар тума экономически пайда баьннаб. Ерригаш а укх шера ялх рационализаторски предложени йоалаяьй цо.

А. АЛИБЕКОВ.

СССП ЦК ПЛЕНУМА НАКЪА ДАХАРА

ШерагIа никъ ле механизацена

Боккха пайда боал механизацех

Беттагара-беттага производственни планаш тIехкхоачашъю «Севкавэнергоремонта» Грозненски электроремонтни участка коллективо. Иштта дика толамаш дахара болхлошта доккха новкъостал ду участке чакхйоахача дуккхача организационно-технически мероприятеша а, хаддаиза балха юкъе кхувлача рационализаторски предложенеша а. Участкера еррига технически оборудовани тха болхлоша хьаяь я. Производственни процессашта механизаци яра боарама «Севкавэнергоремонта» участкашта юкъе хьалхара моттиг лоац тха участко.

Рационализаторий болх, цар уйла кулгашца деча балхашта механизаци е, аьнна партес хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашцара тIаерзаяь я. Дуккхача хана эггара хьалхагIа бола болх бар низ болча электродвигателашта ремонт еча хана царна тIера шкиваш (бердаш) хьадоахилга. Ах тонн дозал дола уж оатхалаш кулгашца хьайоахаш кхо ди доаккхар. ХIаьта хIанз болхлоша хьаяьча электрически съемнико кийчо яр а дIалаьрхIача ах сахьат гаргга мара ха йоаяц цу балха. Цул совгIа хьалха из болх беча болхлошта 150 сом алапи тийннадале, хIанз цу балха мах 7 сом мара бац.

Хьалха трансформатораштеи двигателаштеи щеткаца басар хьокхаш ха а дукха йовра, басар а дукха додар. ХIаьта хIанз цу гIулакха яьча пульвелизаторо дуккха басар а кходу, къахьегама овсарал а дикка лакхъяьй.

ХIанз дIа-юха ухаш йола электрически кран хьаяь бовла боахк болхлой. Автомобила чархаш тIа а латташ 6 тонн дозал дола хIама хьалъайергйолаш машин я из. Іалаьмате чIоагIа аттача доахаргла цу еррига ча участка коа гIолла дIа-юха ухаргйолча крано балхаш.

Уж еррига лоархIаме гIулакхаш карагIдийннараш а, уж кхоачашцеча доккха дакъа лоацаш хиннараш а тха дикагIа бола рационализатораш нн. Киреев, Красникова, Кузьменко, Гридасов, Леонтьева, иштта кхыбараш ба.

Цхьабакъда, дукха да участке кхы а кхоачашце цезаш гIулакхаш. Механизаци е езаш да кхы а балхаш, вентиляци е а еза, дукхагIа хила беза балхаш эргадоахача, тоадеча дакъа лоацаш рационализатораш. ХIанз участкан цехе тховна кIалгIолла дIа-юха ухаш ши кран я. Царех цаI 1 тонни вож 3 тонни дозал дола хIамаш хьалъийеш я. Цар шинне а шюралла ах цех мара дIалацац.

Июнь бетта хургйолча ССКП ЦК Пленумо дегаш ураоттадаьча тха коллективо ший хьинар ца кходеш къахьегаргда дIахо а балхашта механизаци еш, цунца къахьегама овсарле кхы а лакх а ергья.

В. ЛЯХОВ

Балхаш аттагIа дара духьа

24-ча июне ССКП ЦК-а Пленум хургья аьнна хоам хилча боаггIача тайпара цу денна накта баха лаьрхIар МагIалбикерча машин-наькъахоша.

ДIадахача шера производствон процессашта механизаци яра, къаьстта стационаре паровозий яьшта ремонти очисткеи еча хана деш долча балхашта механизаци яра чIоаггIа терко тIаяхийта къахьийгар машиннаькъахоша.

Дика вIаштIехьдаькхад оатхалаш дIакхухьийтилга. ВIашагIйоллаш я комбайна чархаш арахеца конвейер.

СУРТА ТIА: «Ростсельмаш» яхача завода керттера конвейер.

В. Турбина сурт. ТАСС фотохроника

„Ставрополь—Грозный" яха газопровод юллаш латт

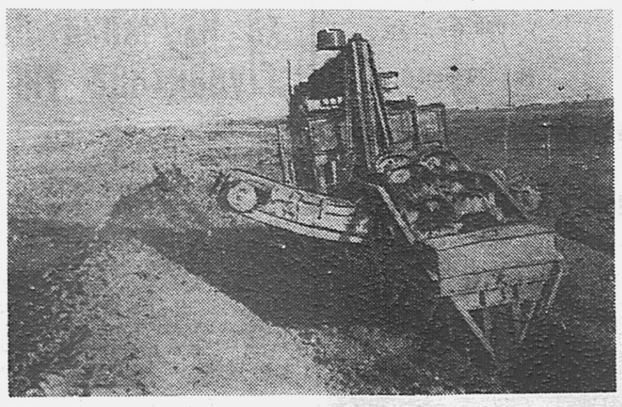

СТАВРОПОЛЬСКИ КРАЙ. Къилбаседа Кавказа арешка гIолла тIехь-тIехьа гаьна боалаш латт Ставрополан — Минеральни Воданеи — Грозненеи юкъе газопровод юллаш бола болхлой. Итташ километраш гаьна хьаенай цар из юллаш. 56 километр йолча сангарашка турбаш Іочуехка яьннай.

Газопровод юллача болх бер вай мехка хьаяь керда техника я. Массаза а хулаш йолча роторни экскаваторашта меттел сангараш оахкача болх беш я боккха низ бола роторни дизель-электрически экскаватораш.

Дукха экскаваторщикаш ба керда машинаш Іомаяь а баьнна, цкъаи ахаззеи—шоззен нормаш тIехкхоачашъеш. Комсомолец волча къонача экскаваторщика Коренной Ивана балха тIа рекорд яьккхай: ший сменах 1118 метр сангар яьккхай цо, планах яккха езар 500 метр мара йоацача.

СУРТА ТIА: газопровод юллача болх беш йола Коренной Ивана дизель-электрически экскаватор.

В. Михалева сурт. ТАСС фотохроника

Механизацена—йизза терко

Производственни процессашта механизации автоматизации яра доккхий декхараш оттадаьд коммунистически партес советски машиностроителашта хьалхашка.

Промышленностеи, транспортеи, строительствеи механизаци сихьелга, производственни процессашта шерра автоматизаци елга уж чIоагIа лоархIам болаш, сий долаш декхараш а ца, вай халкъа кхоачашцулургдолаш а ца.

ХIара къахьегамхочоа хов уж декхараш кхоачашцаро халкъа боахам дIахо дикка дегIабоалабергболга а, из бахьан долаш, къахьегама овсарал чIоагIа лакх а арахецача продукцега дIабода мах дуккха лох а лургболга.

Грозненча Ленински района дуккхача предприятей собранешка балхашта механизации автоматизации яра дош дийцад. Цига цу лоархIамерча гIулакхацара кхоачамбоацараш гуча а цаьхад уж дIадахара наькъаш а хьийхад. ХIанз предприятей коллективаша хьинаре къахьег шоай предприятеш технически оагIонгахьара дегIайоалаеш.

Грозненски гаражни оборудовани арахецача заводе (директор нов. Аксенов) балхашта механизации автоматизации яра плано лерхIар 21 организационно-технически мероприяти чакхъяккха. Царех дуккхагIа яраш производствона юкъейоалаяьй. Дукха я проекташ оттаеш а, хьае йолаяь а керда технически эргалонаш.

Предприятен коллективо дукха къахьийгад механически участкан болх аттача боаккхаш йола тайп-тайпара специальни станокаш еш. Тайп-тайпара сомал дола пружинаш деш йола станок яро торо хилийтар, «ДИП-200» яха токарни станок кхыча балхашта мукъайита, а чIоагIа къахьегама овсарал лакхъе а. Хьалха токарни станокаца кхаь саго бIарччача сменах беш хинна болх хIанз цу кертера станокаца шин саго цхьан сахьата бу.

Хьа а яь болх беш я электродни саьрг нийсбеш а тедаш а йола автомат. Из автомат укхаза ялехьа кхычахьа хьаяь лелаеш яле а, цхьабакъда из производстве йоалаяр бахьан долаш овсарал йоаца кулгий къахьегам дIабаьннаб. Дуккха а кулгашца ду балхаш хIанз чоалхане йоацача приспособленеша ду заводе.

Дуккха а болхлой, техникаш, инженераш республикан а вай мехка а дикагIа йолча предприятешка балха опыт хьаяца ухийт. Цига дайза дикагIдар, кердадар завода балха юкъедоаладу. Масала, электросварка качество дикагIа хилийта а, къахьегама овсарал лакхъе а оборочни участке сварочни автоматаш оттаеш латт, хIаьта механически участке токарни станокаца шаьрчеш йола оатхалаш хьалувцаш дола механически дIоагIа тохкаш да. Хьалхарча тохкамаша хьахьекхад из дIоагIа бахьан долаш цу балха 5—8-зза кIезигагIа ха йоргйолга а токара болх дуккха а аттагIа хургболга а. 1959 шера токарни цехе 10 механически дIоагIа хилийта лерхI, цо торо хулийтаргья шера 18 эзар станока-сахьат кходе.

Завода рационализаторашеи изобретателашеи чIоагIа къахьег производственни процессашта механизаци еш, технологически процессаш эргайоахаш, кердаяраш караерзаеш. Духхьал цхьан хьалхарча квартале 81 рационализаторски предложени еннай завода болхлоша. Завода дикагIа бола рационализатораш ба слесараш Носик, Петров, Турчин, токарь Ломакин.

Балхашта дуккхагIа механизации автоматизации а еш, цунца болх тоабеш, аттача боаккхаш, къахьегама овсарал лакхъеш, Даьхенна дуккхагIа продукци луш накъа йода грозненски гаражни оборудовани арахецача завода коллектив июнь бетта хургйолча ССКП ЦК Пленума.

И. ЗАЙЦЕВ,
ССКП Ленински РК инструктор.

Газетий керттера декхар

Къахьегамхой балхацара хьинар айдаьд производствона юкъе комплексни механизации автоматизации йолаяра, оборудованена модернизаци яра, химически промышленность дегIайоалаяра керттера дешаш дувца 24 июне тулъеча ССКП Центральни Комитета Пленума еча кийчоно. Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхоша, Пленум хьаелла ди къахьегама кердача коталонашца белгалдаккха гIертташ, продукци дуккхагIа а дикагIа а арахецара, продукцега дIабода мах лохбара а хьакъехьа йола дика предложенеш юкъекхуьх. Грозненски химически завода коллектива инициатива хьал а лаьца, тIа-тIа дуккхагIа республикан промышленни предприятеш, совхозаш, колхозаш сийлахь-йоккхача семилеткан хьалхарча шерах ах шерара план ханал хьалха кхоачашъе йолаяьча социалистически яхьа юкъе ух.

ССКП ЦК-а Пленум гулъеча укх хьалхарча деношка бехкхтокхаме а сий дола а декхараш хьалхашка латт районийи дукха тираж йолчеи газеташта. Предприятей, колхозий, совхозий коллективаша шоашта тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашце лоаттабу къовсам вIашагIболла декхарийла да уж, производствон новаторий, рационализаторий, изобретателий творчески къахьегам номера тIара номера тIа бувца а цар инициатива хьаллаца а еза цар, производствон къайлагIа йоахка торонаш гучаяха а хьахьокха а декхарийла да уж.

Укх деношка дог гIоздаьнна, творчески болх беш я «ЦIе байракх» яха Гудермесски газета редакци. ССКП ЦК-а Пленум гулъе аьнна хоам арабаьнначул тIехьагIа цу хIара номера тIа «ССКП ЦК-а Пленума накъа дахара» яхача рубрика кIал кепа етт бригадай, предприятей, совхозий коллективаш Пленума сийна ах шерара план ханал хьалха кхоачашъе, агротехнико маяххара бокъонца бIЕъсти ду балхаш чакхдаха йолаяьча яхьа юкъеяхарах йола заметкаш, статьяш, корреспонденцеш.

«ССКП ЦК-а июльски Пленума даха мадоаггIара дика накъа гIо» аьнна керте яздаь я цун 20 мае араяьннача передовая.

Цу тIа газето язду ССКП ЦК-а Пленума мадоаггIара дика накъа даха социалистически яхь йоаржае аьнна грозненски химикаша даь кхайкарал шоай собранешка коммунисташеи парте боацарашеи мел чIоагIа дувц. Гудермесски НПУ мехкдаьттеи гази яккха ах шера йоагIа план итт ди хьалха кхоачашъе чIоагIо яьй. Поездашта вагонаш вIашагIтохаш а уж дIа-юха къоастаеш а йоагIа задани тIехкхоачашъе дош ценнад станцен Гудермеса железнодорожникаша.

Газето язду еррига халкъа социалистически яхьа юкъе дакъа лоацача наьха къахьегама хьалхарча толамех. Машиниста нов. Рязанцевс Гудермес-Махачкала яхача участке поезд йитар нормах боагIачул 700 тонн дуккхагIа мухь тIа а болаш, 100 килограмм доагам а кходеш, технически чехкал цхьа километр лакх а еш.

Дика кхетавеш, дIаьх ца деш дувц газето производствон новаторий керда творчески гIулакхаш. № 146 йолча скважино ше етта кIедж соцайир. Скважинай лаьттан кIалхарча оборудованена ремонт еча бригадан мастера нов. Хлудневс тоайир кIоаргга йоаллача насосах яьлла газовой якорь—зонт. Цу насосага хьежачул тIехьагIа мехкдаьтта дуккхагIа хьааха а доладенна, кIедж юхайолайир скважино. 22 мае араяьннача номера тIа газето «Жоп гIулакхаца делар» яхача заметка тIа язду коммунист нов. Суслин керте латтача бригадо № 125 йолча скважинерча мехкдаьттан тIаьво мехкдаьттах чуувза доладергдолаш мишта вIаштIехьа даькхар, из дар бахьан долаш эксплуатацен шоллагIа методаш шерье а йолаеш.

Дукха ха а къахьегам а цIабохийтар локомотивни депон металлисташа хвостовикий балансирни валикашта Іургаш доахаш. Строгальщика нов. Овчаровс уйла тIаяхийтар цу гIулакха. Цул тIехьагIа цо касталашха хьайир бурув хьовзадеча станока эша оригинальни «кондуктор». ХIанз лоархIам боллаш сихбаьб хвостовикаш кийчъеш бу болх. Укх деношка нов. Овчаровс заданеш 200 процент кхоачашъю.

Промышленни предприятей болхлой къахьегама хьинар айдалар дувцаш, газето цувц юрта боахама къахьегамхоша ду сий дола гIулакхаш а. 20 мае арадаьннача газета тIа яр «Дружба» яхача совхоза кхашка болх беча тракторни бригадан бригадира помощника нов. Мандражиевс, «Гудермесски» совхоза отделенен управляющес нов. Ахмадовс, юрта боахама инспекцен кертерча зоотехника нов. Чередника язъяь статьяш. Шоай статьяш тIа цар дувцар районе юртбоахама цикагIа болча къахьегамхоша шоаш кхо ца беш беча балхах Даьхе бахьан цар цеча доккхача гIулакхех.

Доккхий гIулакхаш деш хиларца диза да строителий, мехкдаьтта чакхдоаккхача болхлой, химикий вахар. ТIагIертта къахьег цар Даьхенна хIама кIезигагIа цIадохийташ а дукхагIа а продукци яла, керда промышленни объекташ болх бе йолаялийта. 19 мае мехкдаьтта чакхдоаккхача Новогрозненски завода дукха тираж йолча «Нефтепереработчик» яхача газето хоам бир мехкдаьттан сийрда продукташ арахеца пхе бетта йоагIа план ханал хьалха кхоачашъярах. Цунах кхоачам баь сатийна Іанзар завода коллектив. Пленума сийна инженерно-техническа болхлоша установкаша беча балха овсарле лакхъеш йола предложенеш юкъекхувл. Техника В. Танцюра газета тIа яздир 25-2 йолча установкан балха овсарле лакхъе йиш хилара предложени оттаеш, конструкторско-технологически отдела начальника нов. Агароновс «Семилеткан кхы цхьаькха а объект» яхача корреспонденцен тIа цийцар 43-3 йола установка дикагIа тоае йиш хиларах, газета тIехьа тIайоагIача номера тIа № 21-1 йолча установкан начальника нов. Руденкос язду:

«Тха № 21-1 йолча установко сий дола котало яьккхай: ремонт ца еш 150 ден-бус мара болх бе ца боагIача, цо ремонт йоацаш болх бу шу совгIа ха я. Ремонт ца еш иштта дукха болх баь цхьаькха а установка яц вай заводе.

Цхьан шера планал совгIа химикашта чIоагIа эша бедал — эзар тонн гаргга пропан-пропилени эзар тонн бутан - бутилени арахийцай. Цу хана чухь 100 эзар сом совгIа мах бола Іы, хий, электроэнерги кхоьйь. Ремонташ еча паччахьалкхенна 200 эзар совгIа сом ахча кходаьд».

Слесара — ремонтника нов. Цветкова говзалах, деналах, лоархIамерча инициативах слесара нов. Казберовс газета тIа язду:

«Цкъа хий арадоагIача йоалла задвижка телхар. Из тоаеш хьича цех соцаянза яргйоацаш яр. Слесара нов. Цветковс кхыча слесарашца цхьана цех а ца социйташ задвижка тоае никъ лехар. АргI-аргIана шийлача хи чу а бувлаш, нов. Цветкова хьалхленца хи кIалха задвижкан керда ногIар а плашка а оттайир цар».

«ССКП ЦК-а Пленума сийна мел дог гIоздаьнна къахьег болхлоша, инженерно - технически болхлоша язду районни а дукха тираж йолча а газеташа г. МагIалбика «Ленина байраха», совнархоза строительствани стройматериалий производствани органа «Строителя» ПТК-а «Нефтяника», кхы дуккхачар а.

Цхьабакъда районнии дукха тираж йолчеи газетий ерригача редакцеша бац иштта болх. ССКП ЦК-а Пленума сийна еррригача халкъо яхь йолаяьча, дог гIаддугача укх деношка цхьадолча газеташа шоай оагIонаш тIа яздац цу гIулакхех, гунахь доацаш, сатийна Іеш я уж. Къаьстта цу лоархIамерча деша хьакъехьа иштта во болх беш да «Сунженский колхозник». Кхычар ца бой а, цу газета болхлоша къаьстта дикагIа болх бе безар укх деношка, инициатива гучаяккха а творчески чIоагIагIа къахьега а дезар цар. Сунженски районерча бурув деттача болхлоша, эксплуатационникаша, юрта боахама къахьегамхоша Пленума сийна доккха декхараш тIа ма ийцадий. Уж декхараш кхоачашце лоаттабу къовсам мишта латт газета оагIонаш тIа гуш дац. Грозненски химикаша даь Кхайкарал кепа а теха, кхы хIама а ца яздеш Іеш да газет.

Производствон рационализаторий, изобретателий, новаторий доккхача гIулакхех кIезигагIа язду крекинг-завода «Крекингпист», орден йолча завода «Нефтепереработчик» яхача дукха тираж йолча газеташа а.

Районнии дукха тираж йолчеи газеташа чехкагIа дIадаха деза кхоачамбоацараш, хIара предприятес, колхозо, совхозо ах шера йоагIа план ханал хьалха кхоачашъяра тIехьа лаьца яхьа беррига къахьегамхой юкъеоза партийни, профсоюзни организацешта новкъостал де деза цар.

Н. ШИПУЛИН.

Механизации автоматизации яр

РОСТОВ-на-ДОНУ. «Ростсельмаш» яхача заводе чIоаггIа теркам тIабохийт производствона механизации автоматизации яра. Комбайна оатхалаш кийчъеча балхашта автоматизаци яьй. Болх бе дIайолаялийтай цехашта юкъера конвейер. Механизаци яьй машинаш вIашагIъехкача-а.

Дика вIаштIехьдаькхад оатхалаш дIакхухьийтилга. ВIашагIйоллаш я комбайна чархаш арахеца конвейер.

СУРТА ТIА: «Ростсельмаш» яхача завода керттера конвейер.

В. Турбина сурт. ТАСС фотохроника

Безаме экскурси

Денгара-денга дуккхагIа ух городе баха нах шоатта дийнахьи кIирандийнахьи Нохч-ПалгIайчен хозача моттигашка салаIа.

Безаме экскурси йир Грозненча «Красный молот» яхача завода къонача болхлоша. Укх деношка завода токаранш, фрезеровщикаш, столяраш, кхыбола болхлойи—верригаш 48 саг машинашца Советски районе салаIа бахабар.

Беза хьаьший баь тIаийцар Советскерча капирхоша болхлой. Цар шоашта юкъера царна никъ хьеха нах а херкар хозагIа йола моттигаш дIа а хьийхар. КIеззига са а леIа гIаш лоамашка бахар туристаш.

ЧIоагIа хоза яр лоамашка. Лоамий кIай бовхьаш, кIоарга чIожаш, Іочухьежача туш Аргун, довкъашка Іы деш попа хенаш—цIаккха дицлургдац завода болхлошта уж сурташ.

Ши ди даьккхар красномолотцаша иштта безаме салоIаш. ХIаьта Советске юхабаьхкача фусамдаьшца волейболах лайзар уж, цул тIехьагIа района художественни самодеятельносто концерт оттадир хьаьшашта.

Комсомола заводской комитето завкомаца цхьана кастта цхьаькха а экскурси вIашагIйолла лаьрхIад.

А. ГЛАЗОВ.

Производствон дикагIа бола болхлой парте баха харжара дукхагIа йоакхо е

Іалаьмате чIоагIа дог гIоздаьнна а хьинар айденна а къахьег советски наха вай мехка коммунизм хьалъяра йоккха программа, семилеткан заданеш ханал хьалха кхоачашъяра тIехьа.

Кхы а чIоагIагIа социалистически яхь а дуккхача наьха къахьегамцара безам а айбир ССКП XXI-ча съездо промышленностеи строительствеи технически прогресс ярах яь решенеш кхоачашъяра деша хьакъехьа ССКП ЦК-а июньски Пленум гулъярах баьча хоамо.

ТIа-тIа а дукхагIа хул Москвеи Ленинградеи дикагIа йолча предприятей инициатива хьаллоацаш йола промышленностеи юрта боахамеи производственни коллективаш. ССКП ЦК Пленум хьаелла ди тIакхоачаш ах шера йоагIа план ханал хьалха кхоачашъе доккхий декхараш тIаийду цар.

Укх деношка кхы а чIоагIагIа лакхлу производствон хаьдда йола заданеш кхоачашъе нах оарцагIа боахаш вай партес, цун моттигерча организацеша беча балха лоархIам.

«Партийни организацеш декхарийла я,— йоах ССКП XXI-ча съезда резолюцен тIа,—хIара предприяте, колхозе, совхозе, учреждене творчески къахьегилга а производство лакхъелга а вIаштIехьа даккха».

ХIанз, вай мехка Іалаьмате боккха боахама а культуран а гIирс хьалбеча хана, коммунизма материальни духовнии лард йоллача хана, кхы а чIоагIагIа динза даргдоацаш отт дIахо а партийни организацеш чоагIъяр, ССКП мугIараш-ца нах хьаэцара гIулакх тоадар, шоай кулгашца материальни рузкъа хьадеш бола нах — болхлойи колхозникаши парте хьаэца къоастабар, парте нах хьаэцара бокъонаш цIенхаштта лораярах бола партийни организацей бехкхтокхам лакхбар, парте керда чубоагIача наьха идейно-политически кхетам лакхбар.

Ше эггара хьалха хьахуллашехьа а коммунистически парти хьахиннай эггара дикагIа а кхеташагIа а болча нахах вIашагIкхийттача отрядах — болхлой класса авангардах.

Партен члена цIи цIена лоаттаярах йолча ленински принципашца, йоккхий заводаши фабрикаши партен крепость е аьнна Ленина еннача указанешца хьалхле а лелаеш, коммунистически партес ший мугIараш хьалгузар болхлой дуккхагIа юкъеозарца. Ший мугIараш цIена лоаттаде, попутчикехи каръеристехи дIакхийтта, парте хьаэца ца боагIа нах цу мугIарашта юкъе баьхка уж бIехдара духьал кIаьд ца луш къовсам лоаттабора цо.

ХIанз а советски обществе хьалхле лелаеш йола моттиг лоац болхлой классо. Вай мехка коммунизм шерра хьалъеча кертера общественни класс я из. Колхозни ахархошца цхьана обществон еррига материальнии духовнии рузкъа хьадеш бола, шортта промышленноста а юрта боахама а продукци йоаккхаш бола хIама хьаду кертера низ ба из.

Цунхьа вай партен XX-ча съездо харцахьа лаьрхIар цхьайолча партийни организацеша парти нийса дегIайоалаяра теркам мелбар, къаьстта парти болхлоех болча нахах цегIайоалаяра теркам мелбар. Дуккхалча а доацаш, дикалца партийни мугIараш лакхдар да кертера дар, аьлар цо. Партийни организацеш декхарийла я дикагIа болча болхлоех, дикагIа болча колхозникех, советски интеллигенцена юкъерча дикагIчарех бола нах, хIаранега хьажа а хьожаш, парте хьаэцара йоакхо дукхагIа е.

Вай партес дизза дIакхухь уж гIулакхаш.

«ХIанз укх тIехьарча шерашка парте болхлойи колхозникаши хьайибар лоархIам боллаш лакхденнад, парте хьайибеча наьха кхаь даькъах ши дакъа лоац цар», аьлар нов. Н. С. Хрущевс ССКП XXI-ча съезде.

Партийни мугIараш тоадеш цIенхаштта болх бу вай республикан дуккхача партийни организацеша, парте дуккхагIа хьайибу дикагIа бола болхлойи колхозникаши. Укх шера биъ бетта партен члений кандидаталла Октябрьскии Ачхой-Мартановскии партийни организацеша хьайицача нахах 72 процент совгIа лоац болхлоша, Каргалински партийни организацес хьайицачарех 80 процент колхозникаш ба, Сунженски партийни организацес — 70 процент совгIа болхлойи колхозникаши хьайицаб.

МагIалбикерча городской партийни организацес а тоабаьб парти дегIайоалаеш ше бу болх. ДIадахача шера партен члений кандидаталла хьайицача 61 сагах 25 мара болхло вацар, хIаьта цхьаькха колхозник а вацар царна юкъе. Укх шера МагIалбикерча парторганизацес ший мугIарашка хьайицача 35 сагах 23 болхлои цхьа колхозники ва. Цхьабакъда уж а хила безаранта юкъе кIезига ба. Еррига областной партийни организаци хьалаьцача белгал даьнна тоаденнад парте нах хьайибара гIулакх.

Цхьабакъда из иштта дале а, парти дегIайоалаеш областной партийни организацес баьча балхага хьежача, дуккхача партийни организацеша, эггара хьалха города Грозненски, Урус-Мартановски, Шалински районий партийни организацеша а еш, во йоакхо ю парте нах хьайибара гIулакх тоадара, партийни мугIараш нийса дегIадоаладе партес дIадехараш мела кхоачашду. Цу партийни организацешка кIезига хьайибу промышленни предприятейи совхозийи болхлой, материальни производстве болх беш боаца нах ба цар дуккхагIа хьайибераш.

Масала, Шалински районе партен члений кандидат волча 21 сагах 8 саг мара вац совхозий болхлоех, хIаьта 13 саг ва тайп-тайпара бола счетоводаш, учетчикаш, паспортисташ, складчикаш, кхы цу тайпара бараш а.

Кхы а вогIа латт партийни мугIараш кертера профессеш йолаш болча нахах хьалдизара гIулакх Курчалоевскии Саясановскии партийни организацешка. Из боккха лоархIам бола гIулакх ше-шегIа лела дитад цар. Укх шера соахка ийбаьрел кIезигагIа партен кандидаталла хьайицаб цар болхлойи колхозникаши. Курчалоевски районе соахка 53 процент хиннача 41 процента Саясановски районе — 45 процент хиннача 31 процента мара бац царех нах. Іалаьмате чIоагIа во латт Наьсарен районе парте нах хьайибеш бу болх. Цига партен кандидаталла хьайицача 18 сагах 14 саг гIулакхера нах ба. «Ингушски» совхоза парторганизаце укх шера партен кандидаталла хьайицача 6 сагах шиъ мара болхло вац. Цу цIераш яьхача партийни организацей хьалхле лелаераша, хетаргахьа, шоай декхар лерхIац производствон кертерча участкашка болх беш бола нах партийни мугIарашта юкъеозанза баргбац яха партес дIадехараш кхоачашдар, хIанз а уйла яьяц цар партийни организацеш тоаяра а партийни мугIараш чIоагIдара а шоаш бехкхтокхаме хилара.

Дуккхача районашкарча хьайбай боахама болхлошта юкъе парте бола нах Іалаьмате кIезига хилари юрта боахаме боккха лоархIам болча цу даькъе доккхий кхоачамбоацараш хилари из гIулакх иштта во латтарца мара дашха йиш йолаш дац. Хьайбай боахаме болх беш Веденски районе 8 коммунист мара вац, Урус-Мартановски районе — 18, Советски — 10, Наьсарен—5, Курчалоевски районе — 2 мара коммунист вац, хIаьта Саясановскии Первомайскии районашка цхьаькха а вац. Наурски районерча эггара йоккхагIа йолча Ленина цIерахча колхозе болх беш 70 доярка я. Царна юкъе цхьаькха а саг парте а яц. Гулакх иштта во латташехьа а, дикагIа болча животноводех, доярках, хьайбай боахама кхыча болхлоех бола нах парте хьаэцара болх во лелабу юртарча районий партийни организацеша, хIаьта партен Наьсарерча, Курчалоевски, Урус-Мартановски, кхыйолча а райкомаша укх шин шера хьайбай боахаме болх беча нахах цхьа саг хьайицавац парте.

Промышленни предприятей, колхозий, совхозий дуккхача партийни организацеша дуккхача хана денз шоай партийни мугIараш хьал ца дузаш хилар ла могаш ягIа партен цхьайола райкомаш.

Ленински районе ахаш гаргга йолча парторганизацеша, царна юкъе № 1-и № 2-и йолча строительни управленей, ДОК-а, швейни фабрикай, маслозавода, кхыярий а парторганизацеш а йолаш, 1958 шера цхьаккха саг парте хьаэцанзар. Шу совгIа ха я Наурски районерча «Россия», «ЦIе байраха» яхача, Грозненски районерча Ленина цIерахча, кхы дуккха йолча а колхозий парторганизацеш дегIа ца йоагIа.

Нохчехи гIалгIаехи бола кхалнах а калирхой а парте хьайибара гIулакх Іалаьмате во латт.

Массане а дика кхетаду уж кхоачамбоацараш касттача хана цIендаь дIадаханза дарг ца хилар а партийни балха боккха лоархIам бола из участок йоакхо йоацаш йита йиш ца хилар а.

Парте нах хьаэцара болх тоабеш, партийни организацеши партийни органаши декхарийла я парте боагIача нахагара дукхагIа хьадеха, парте боагIа дикагIа а сакхетамегIа а болча болхлоех, колхозникех, инженерно-технически болхлоех, юрта боахама специалистех болча нахах хIаранега къаьст-къаьста хьажара принцип цIенхаштта чакхъяккха.

Цхьабакъда, вай практике хIанз а йолаш я парте воагIача сагага цIенхаштта ца хьожаш моттигаш. МоллагIаш бале а нах дуккхагIа парте хьайицача, цунца деккар кхоачашдаьрг лерхIаш, цу наькъаца партена юкъе хила ца боагIа нах чубоахкийташ, парте нах хьаэцара гIулакх формально леладеш моттигаш я. Масала, партен Шалински райкомо парте хьайицар ССКП Устав а толхадеш нов. С. А. Халухаев. Цунна кхоккхе а рекомендаци харц хиннаяр. Дукха ха йоацаш партен Грозненски райкомо ССКП членалла хьайицар Исмаилов яха цхьа саг. Хьайица ши ди даьлча, из хьаэцаш яь шоай решени даяккха йийзар коммунистий.

Цу гIулакхаша хьахьокх партийни организацеш ССКП мугIарашца саг хьаэцача хана фийла хила декхарийла хилар, саг парте хьаэцара гIулакх мелдалийта йиш ца хилар. Сийлахь-воккхача Ленина хьийхача тайпара партен члена цIи а цун лоархIам а тIа-тIа дуккхагIа лакхбе декхарийла я уж. Парте саг хьаэцаш даьннача моллагIча а гIалато партийни организацен сий лохду, къахьегамхошта хьалхашка вай гIулакха зе ду.

Парте хьаэццарца коммунист хинна валац саг, коммунист хила мара воллалац из цу хана. Цудухь вай партес чIоагIа лоархIам бу къона коммунисташ кхетабара, къаьстта партен кандидаташ кхетабара. Хадданза лакхбе беза къонача коммунисталлца ауш бола идейно-политически кхетам, айбе беза цар производстве хьалхле лелаяра лоархIам,

КIа хьокха ха тIакхоачаш латт, Наьсарен районе цу гIулакха кийча а бац

«НАЗРАНОВСКИ» ЯХАЧА СОВХОЗЕ

«Назрановски» совхоза коарача ремонтни мастерской пенаш тIа совхоза коллективо тIаийца декхараш доахк. Царех цхьанне тIа яздаьд: «Еррига а комбайнаш март бетта 25 дийнахьа ремонт яь йистейоахаргъя!»—аьнна.

Уж декхараш Іодийшача хета дала йиш я ялат чуэцара мел еза техника хьалххе денз кийча я аьнна, тIаккха ха — март, апрель, цу тIа май а — дIамаяхайий.

Хилча бакъахьа хийттачунна гаьна дар гIулакх.

— Комбайнашта ремонт е тIехьо доладелар тхо, — духхьал хьайоах керттера инженер волча нов. Льянов, — цул совгIа доагIача тайпара а доладаланоар. Цудухьа яр бакха оаха баь болх — 35 комбайнах 5 мара яц кийча. ХIанз гIулакх тоалуш латт, со тийша ва оахош кIа хьокхача ханна еррига техника кийчъергхиларах. ХIанз укх сахьате 23 комбайн я тха ремонт еш латташ.

Форманна-м бакълув керттера инженер, цо кIа хьакха араяла еза 23 агрегат ремонт еш латт аьчча. Ишта я аьнна сводка юкъе яхай уж. Бокъонца дух тIа ваьлча холуш дар кхыча тайпара сурт да.

Укхаза совхоза коа латт комбайнаш. Царех йиънена гонахьа ремонт еш боахк нах. Вокха агрегаташта юхе саг вац. Цунах хов цхьабола ремонтникаш балха хьабаьхка ца хилар.

Кхы а вогIа да, дIадахача шерара ялат чуийцьчул тIехьагIа 15 комбайнер вIалла совхоза коа баьхка ца хилар.

Совхозера цIа а ца боалаш царех цхьабараш кхыйолча предприятешка балха бахаб. Ишта «Карабулакнефть» яхача балха бахаб А. Плиев, С. Тебоев, «СМУ-4» — А. Муталиев.

ЦIагIа багIаш дикагIа хеташ балха а ца боагIаш лел Медов Махьмад, Гагиев Идрис, ишта кхыбараш а.

Геттара во вIаштIехьбаьккхаб укхаза комбайнашта ремонт еш боахкачар къахьегам. СурхотIара укхаза балха ухача механизаторашца цхьанне санна дувц хIара денна шоаш Іуйрийна болх бе 10—11 сахьат цаьчча мара дIадолалац яхаш. Из мишта хул аьчча, Назране йоагIача моллагIча машинаца баххка беза балха хьа. Укхаза бийса яккха моттиг ца хиларах хьабаьхкача тайпара юха сайрийна цIа а аха беза. Цхьа бахьан доацаш дац цхьабола ремонтникаш балха ца ухаш дизза денош доахаш хилар.

Укхаза наьха йоакхо вIалла а еш ца хилар хьахьокх укх тайпарча гIулакхо а. Грознера механизацен школа а яькха баьхкача къонача механизаторашта цхьа бахьан а мегаргIола услови яц. Кагий нах «красный уголок» бах. Укхаза кастката собранеш, совещанеш хул.

ТIаккха уж кагий нах лерттIа дIанийсбара совхоза дирекцена эшар керда хьалдаь латтача цхьан цIенна нII дIайогIар мара дац.

Ший ханнахьа лац болхлошта алапи а.

Эшаш йолча деталашцеи материалашцеи Іалашбеш ца хиларо ремонтникаш хьабе болх а боацаш вехьа ха йоаеш багIа.

Низ ца кхобеш къахьегарах Ленина орден еннача цIи хезача комбайнера Евлоев Махьмада дувц:

— Са комбайн йистеяьннарг лархIа метаргIйолаш яр. Еха шнеки цхьа зубчаткеи хувца мара езац са. Дале а, уж оатхалаш совхоза складе яц.

Укхаза ала деза республикан юрта боахама министерство бехке хилар. Совхоза дирекцес шоашта эшача оатхалаштеи материалаштеи, ший ханнахьа даь заказ дале а хIанзалца дуккагI ярашца Іалашъяьяц совхоз.

Ялат доа а ца дайташ, ший ханнахьа из чуэцара а амбарашка дохгара а эшар чехка из чуозар да.

Ала деза «Назрановски» совхоза 25 машин скаташ йоацаш латташ хилар. Совхоза дирекцес дуккхаза а дийхад Нохч-ПалгIай АССР юрта боахама министерствогара скаташ я яхаш.

«Назрановски» совхозо лакхе яздаь кхоачамбоацараш ма хулла цIа ца доахе кIа хьокха ха ший ханнахь чакхйоаккхаргьяц.

«ОКТЯБРА 40 ШУ» ЯХАЧА СОВХОЗЕ

ДIадахача шераца нийсдича «Октябра 40 шу» яхача совхозе гаьнна дикагI латт кIа хьокхача ханага техника нийсъяра гIулакх. Укхаза 39 комбайнах 21 ремонт яь кийча латт, 7 агрегат ремонт еш латт, юхе йисарашта ремонт е болабеннабац. ПIулакх мишта латт аьчча отделенеи управляющеи болча нн. Шибиловси, Арапиевси, Шадыжевси шоашкара комбайнераш совхоза директора н. Харсиевс шоашка массехказза уж нах комбайнашта ремонт е баьккийта аьнна цале а ца а боахкийташ латт. Зелу укхаза а кIа хьакха араяла еза агрегаташ кийчъяр цхьадолча хIамаша тIехьа тетташ хилар.

Техника кийчъяр гIулакх укхаза дикагI латте а укх совхозе дукха запчастеши, полотноши, царна эша планкаши, «РСМ-8» марка йолча комбайнашта эшаш йола зубчаткаши вIалла а йолаш яц.

Запчастеш ца хилар бахьан долаш 8 зернопогрузчик латт ремонт ца еш.

Скаташ мара кхы хIама ца эшаш бокъонца ремонт яь кийча латт ворхI автомашина. Цу гIулакха Нохч-ПалгIай юрта боахама министерствос массехказза гIо дергда яхаш дийцад «Октября 40 шу» яхача совхозага, из дерригa а хьабоалаш пайца болаш лац.

* * *

Районе кIа хьокхача ханага кийчбалар ледара долга хьахокх цу дерригaнеша.

КIа хьокха ха ворхI лоам тIехьашка яц. Из ший ханнахьа, лоацца юкъа ялат доа а ца дейташ цIаяхьа еза. Ший ханнахьа из болх йистебаккхара дика кийчбала беза беррига юрта боахама болхлой. Наьсарен районерча совхозий кулгалхоша кIа хьокхача компанега техника кийчъяра духьал дола хIамаш дIа а доахаш болх тоабе беза, хIаьта республикан юрта боахама министерство шийга доагIача даькъе района гIо де декхарийла а я.

«Сердало» газета рейдови бригада: **С. ТУМГОЕВ**, «Назрановски» совхоза токарь.

А. АХИЛЬГОВ, ВЛКСМ Наьсарен района инструктор.

В. НИКИТИН, «Ленина байракх» газета болхло.

О. БУЗУРТАНОВ, «Сердало» газета болхло.

Дика хьехархо

Долакха - Юртарча школе дикагIа болча хьехархоех цаI ва зIамига саг Дзейтов Рамазана Іийса. Бераша а, цар даьша - ноаноша а, хьехархоша а дика лоархI из, хIана аьчча ший болх хьинаре, тешаме чакхбоаккхаш ва Іийса.

Бераштa наьна мотт хьехаш та из. Деша дагIача гIалгIай бераштa дика хов эрсий мотт а цу меттал язде а деша а. Цхьабакъда, гIалгIай меттал дешеи яздеи хац царна. Боккхача лоархIамера гIулакх да из дешар бераштa Іомаделга.

Из хала дола декхар сийленца кхоачащдеш хьавоагIа Іийса. Дика хьех цо бераштa гIалгIай меттала литература. Цунца цо дIабовзийт гIалгIайн нохчийн писателашца поэташ. Из чIоагIа лоархIамера гIулакх да, хIана аьчча уж бовзарга хьежжа мара наьна меттала литература дезарг а дац бераштa. Керда ара мел даьнна гIалгIай меттала книжка а цу тIара материалаш а дIайовзийт Іийсас бераштa.

5-ча классе руководитель ва Іийса. Школе эшгара дикагIа лоархIаш я из класс. Нийсача, дикача наькъаца кхетаду Дзейтовс бераш. Укх бIаьотн школан коа гаьнаш дIайогIача хана дика кхаьхьийгар дешархоша Іийсас хьалхле а лелаеш, цул совгIа ишта цIайийнай квадратногнездовий хьисапе 15 гектар хьажкIаш 11 гектар коартолашн.

Уж деррига балхаш чакхдаха къонача хьехархочса новкъостал ду школан директора С. С. Ахриевс, говзача хьехархочо Макаровс, ишта кхыбараша а.

Цул совгIа юртарча кхийнача деша ца ховча наха а дешар Іомаду Дзейтовс. Цо санна кхийнача наха дешар Іомадеш ба кхыбола хьехархой а. Уж ба Н. В. Рыбасова, Н. Г. Примозец, Е. И. Рябова, Р. М. Доарагасова, ишта кхыбараш а. Верригаш а 58 саг Іомаваьв цар.

Ишта хьеха а хьех, къа а хьег къонача хьехархочо Дзейтов Іийсас.

В. КОДОЕВ.

Хьал цаI да, балхаш тайптайпара лел

Укх шера ялаташ дIадувш соахкарчул дуккха а дикагIа кхаьхьийгар Наьсарен района совхозашкарча къахьегамхоша. Планах оттадаьчул дуккагIа ялаташ дIадийнад цхьайолча отделенеша. ХIанз юрта боахама болхлошкара ха эггара бехктокхамегIа йола ха я. ХIара ди, хIара сахьат деза да, дилхача догIаша ялаташ а царца цхьана оасар а тIадалара дика хьал оттадаьд. ХIанз ха тиллийтача оасараша къайла доахаргда ялаташ. Из деррига а дика кхетадеш дуккха а къахьегамхой а совхозий отделенешкара кулгалхой а ба Наьсарен районе.

Дика вIашагIделла да оасар дара балхаш Наьсар-Кертерча отделенен № 5 йолча тракторни бригаде (бригадир нов. Газгиреев Іалабик). Укхаза трактористаша Досхоев Іаддал-Хьамидеи Евлоев Амиреи кхаь дийнахьа болх а баь 200 гектар хьажкIашта макха баьккхар. Цу бригаде тракториста Муцольгов Бембулата шин дийнахьа 100 гектар гидуаргIашта культиваци йир. Уж толамаш даха торо хиннай шоаш ца кхобеш, хьинаре къахьегаш уж трактористаш хиларах.

Цхьабакъда Наьсарен районе массанахьа а дац оасар дара гIулакхаш ишта дика. Кхераме ца «Назрановски» совхоза Аьлти-Юртарча отделенен ялаташ. Оасаро хьалдиза ца укхаза гидуаргий кхаш. ХIанад-хьогI укхаза оасар дара балхаш ишта ледара лелаш аьнна дага а цеха тохкам бича гучадаьлар оасар де мел эша нах Аьлти-Юрта шортта болаш хилар, эшаш йола техника а йолаш хилар. Деррига а фу да аьчча, отделенен кулгалхой нахаца организаторски болх мела беши оасар дара гIулакх эггара бехктокхамегIа долгах хIанз а дика дIакхийтта боацилгеи да. Гидуаргаш йолча тIадаьнна оасар дIа хIана даккхац оаш аьнна шийга хаьттача отделенен управляюще метта волча Мальсагов йоах, ер-м оасар дац баIаш ба. БаIех оасар ца лоархIаш отделенен кулгалхо хилча отделене оасара баьцашца къовсам лоаттабара балхаш мишта лел ха хала дац.

Оасар ялаташта деш долча гIулакхех хоадам беш дола гIулакх ца. Оасарца лоаттабеш бола къовсам ялаташ дикагIа хьувкъийтара духьа лоаттабеш бола къовсам ба. Цох хIанз а дика дIакхетанза ба Наьсарен районерча совхозий цхьабола бехктокхамера болхлой. Шоай деррига хьинар тIа а дахийта кхы ха ца йозеш довчара кIалхара даха деза Аьлти-Юртара ялаташ. Из де торо а мел эша хIама а совхозе а цу отделене а долаш да.

ТУГАНОВ.

общественни вахара дукхагIа чуоза беза уж, партийни гIулакхаш тIадехка деза царна, партийни собранешка дувца дешаш кийчдайта деза царга, практически балха уж миштаб хьажар первични парторганизацей, партен райкомийн горкомийн кертера декхар да. Къонач коммунистий балхага хадданза хьежаш, кандидаталла бола ха нийсса дIаяхьа а ССКП членалла баха кийчбала а партен кандидаташта новкъостал деш, бокъонца бола организатораш а дуккхача наха юкъе болх берг бола болхлой а царех беш йола партийни организацеш кIезига яц вай.

КIаьта а, дуккхача бакъдараша хьахьокхача тайпара, дуккхача партийни организацеша мела лелабу къона коммунисташ кхетабара болх, денна е йсагIа терко яц цар къонача коммунистий, из бахьан долаш пайдане йоацаш дIайода дуккхачар кандидаталла йоаккха ха, хIаьта цхьаболча партен кандидатий ха дуккхача шерашка йIаьхду.

Из гIулакх бахьан долаш областной парторганизацеца ба кандидаталла бола ха тIехъяьнна партен кандидаташ, хIаьта Веденски, Гудермесски, Урус-Мартановски, Шалински, Малгобекски партийни организацешка 30-ра 45 процентага кхаччалца ба уж. Грозненски партийни организацеш партен членалла хьайийбеш болча партен кандидатий диъ даькъах кхо дакъа кандидаталла йилла ха тIехъяьнна ба.

Цхьайолча партийни организацеша дикагIа бола нах партен кандидаталла шоаш хьайийца, уж бицболийташ, цар теркам ца беш, новкъостал ца лоаттадеш, моттигаш хул, хIаьта цу гIулакхаша тIехьагIа дикадар дац.

«Старогрознефта» мехкдаьттан промыслови Управленен партийни организацен учете 11 кандидат ва. Берригача партен кандидаташта партийни гIулакх тIадиллад. ХIаьта парторганизаци ше тIадилла гIулакх цар мишта кхоачащду хьожаш яц, партен кандидатий балха теркам беш яц. Цудухьа партен кандидаташа дика дакъа лацац парторганизацен вахара юкъе, 15 бетта партийни собранешка партен кандидатех кхаь саго мара къамаьд даьдац, царех цхьабараша производстве хьатхара моттигаш лаьцаяц, цхьабараш кандидаталла ха тIехъяьнна ба.

«Старогрознефта» транспортни конторан парторганизацецара партен кандидата Чепелевс бIарччача шера цхьаькха партийни гIулакх кхоачашдаьдац, йиъ класс мара яькха йоаццашехьа а, цхьаннахьа дийшадац, хан-ханнахьа партийни взносаш дIатийннаяц, кандидаталла йоаккхача хана чухь ССКП членалла ваха кийчо еш хиннавац.

Къонача коммунисташца болх во бар бахьан долаш, цхьаболча партен кандидаташа партийнии паччахьалкхени дисциплина телхаеш, партийни организацеша царна бехк беш, ССКП членийн 1958 шера партен кандидаталлара 63 саг дIаваькхав, царех кхоалагIа дакъа Грозненски городской организацера а боахаш. Укх шера хьалхарча кхаь бетта партен кандидаталлара 16 саг дIаваькхав. Кандидатех дуккагIа бараш дIабоах ССКП Устава 18 параграфа бокъонах, уж партен членалла баха кийчбенна ца хиларах. Парторганизацей балха тIехь во хIама ца из.

Цхьайолча партийни организацеша а партен райкомаша а партен кандидатаца болх бе безам а боацаш, цо цхьа лоадам боаца харжаьдара хIама дича а кандидатски стаж йистеяьнна йоацашехьа ССКП Устава 18 параграфах кандидат партера дIавоаккх. Из тайпа практика ССКП Устав телхаеш а я, дIахо йодача хана ла йиш йолаш а яц. Даньа даргдац вай еррига партийни организацеша къонача коммунистий кхетам лакхбара Іалаьмате чIоагIа лоархIам болаш долга кхетаделга, цар мел эшар де деза уж партийни а общественни а вахара юкъе озилга,цар инициатива а творчески хьинар а айделга, масса а оагIорахьа производстве ше хьахьокха а парте членалла ваха кийчвала а кандидата новкъостал делга.

Партийни мугIараш дегIадоаладеш а къона коммунисташ кхетамца хьалкхебеш а беш бола болх партийни организацей лоархIамегIа дола гIулакх ца. Цун деррига толамаш а кхоачамбоацараш а парторганизацен чура а организаторски а болх барга, цар авторитетага, нахацарча бувзамга хьежжа царца болх бе харга, коммунизм хьалъяра декхараш кхоачашде къахьегамхой оарцагIа баха харга хьежжа хургда.

Семилеткан Іалаьмате йоккха планаш ханал хьалха кхоачашъе лоаттабеча къовсаме хьахул дикагIа болча болхлоех, колхозникех, вай башха дикача интеллигенцех йола Іалаьмате цухха кадраш. Партийни мугIараш дегIадахкара эшшаш йола резерв я из. Партийни организацеш цекхарийла я наха юкъера организаторски балха боарам мамогга айбе, дикагIа бараш парте баха хьахаржа. Парте керда хьайийцарашца хIара денна-денна болх а беш наьха творчески инициативана керте отта а коммунистически партес оттадаь доккхий а бехктокхаме а дола декхараш толамца кхоачащделга Іалашде.

Н. СЫЩИКОВ,
ССКП Нохч-ГIалгIай обкома парторганизацей отдела заведующе заместитель.

Нефтяникашта лаьрхIа керда цIенош ду

ТIехь-тIехьагIа дуккхагIа хулаш латт Старопромысловски районе нефтяникашта лаьрхIа деш дола цIенош.

Дукха цIенош даьд бахача наха Иваново яхача городокан Бутенково яхача поселкаи юкъе. Шоаш цIенош хьал а даь баха чухайшаб цига транспортни контора слесарь Оскаров Ваха, шофер Шаипов Х, 3-ча промыслера инженер Иваненко, ишта кхыбараш.

ХIаране чу бархI дезал бахаргбола ши цIа хьалде доладаьд Маяковске цIерахча городоке а.

А. ТИЩЕНКО.

Беррига дешархой лакхехьарча классе дIачубаьннаб

Наьсарен районерча Наьсар-Кертерча юкъерча школе 1-ча классе деша аз кийчвеш 33 дешархо вар. Уж юхьанца школе даьхка бераш дешарах дикагIа кхетаде а, царна къахьегам безабалийта а дешара шу долалушшех педагогически Іилмо яххача тайпара вIаштIехьабаьккхар из болх. Бокъонца хьоашал тессар аз берий даьшцеи ноаноцеи, каст-каста берий цIагIа урокаш кийчъе торо мишта́й, царна фу эш хьожар. Ишта бувзам лоаттабарах сона хIара дешархочун оамал дикагIа ейзар, хIаранеца се мишта хила веза хайра.

ХIара урока кийчлуча хана малагIча тайпара хьийхача бераш дикагIа кхетардар - хьогI яхаш уйла йора аз. Шоашта дIахьехар бераша аттагIа кхетадергдолаш хIара уроке гойтара пособи лелайора, дешарах халагIа кхетачара дуккагIа новкъостал дора.

ХIанз дешара шу чакхдаьлча цаI шоллагIча шера деша ца вусаш берригаш 1-ча классе дIачубаьннаб дешархой. Царех 6 дешархо тIехдика дешаш чакхваьлар.

DIахо йодача хана а эггара хьалха школан лагIа тIа доала бераш дикагIа кхетадеш а уж дикагIа кийчдеш а, хьинаре болх бергба аз.

М. ЕВЛОЕВ,
хьехархо.

Шерача аренаш тIа гIолла нагнагахьа лаьттан тIа Іы а тоссаш йолхаш морхаш, бердашта тIех а даьнна даьржа Дон, баьссача новкъа кIаьнка кулг а лаьца воагIа ха яха саг. Иштта долалу сага вахар дувца Ленина орден лелаеча «Мосфильм» яхача киностуден фильм. Из я тIом йистебаьнначул тIехьагIа хьалхара бIаьстн.

Ши наькъахо хи йистте багIача шофера тIа а кхаьча цигга паромага хьежаш совц. ВоккхагIа вар, Андрей Соколов, ше тIем тIа лайна халонаш а, тIом бахьан долаш шийга дена во а цу цавовзача сага дIадувца волалу. Бакъда, ше дувцачунца шийцарча кIаьнка зIамига дог унзар ца даккха а, ше цун да воацилга цунна гуча ца далийта а из ловза вохийт цо.

... 1900 шера Воронеже ваьв Андрей. Граждански тIом болча хана белогвардейцех латаш хиннав из. Моцалла даи нанеи денна ше цхьаь виса, тIом сецачул тIехьагIа Кубане кулакашта чулатташ хиннав. Ше ваьхача метте юха цIа веча иззамо цхьаь йиса Ирина кхет цох. Цхьан баха болалу уж. Иразе, безаме да цар вахар. КIаьнк а цул тIехьагIа ши йиIиг а хул. Сиха дIадолх шераш, бераш а доккхий хул. ТIемо юкъагIа доаккх из иразе вахар.

— Иштта дIадахар вурийтта шу — йоах Андрейс. — Мишта дахар ца ховш вурийтта ираз дца шу! ДIахаттал моллагIча ха яхача сагага хоаделари хьона хьай шераш, аьле. Цхьанне а зийнадац уж.

Дезала Іодика а йийца тIем тIа вода Андрей. Фашисташа каравуг из. Цига лов цо доккха Іазап. Дийнахь а, бус а вада уйла йолаш ва Андрей. Эггара тIехьа вод из. Аьттув болаш хиланзар цун вадар — тIехьадаьннача оарцо лаьцар. Кхы а халагIа хилар тIаккха моастагIчун карара цун вахар. Цхьабакъда, чIоагIа ба салтечун лоIам. Деррига са, еррига уйла Даьхенца, бус-бус гIанагIа цухьал ухача ший дезалца хиларах низ кхоач цун моастагIчунна кIалхарвала. Шийца немций эпсар а волаш машинаца фронта линех тIехь экхх из.

— Баркал хилда хьона салте, — йоах Андрейга Советски эскара даькъа командованес. — Іа воалаваьча эпсара портфель ткъаь «меттал» езагIа я.

Отпуск а енна ший дезалах бIарг тоха цIа вода Андрей. Унзара сурт да цунна духьал оттар: йохаяь Воронеж, цун цIенош даьгIача меттe бомбо баькха кIоаг. Лоалахочо дувц Андрейна цун сесаги ши йоIи бомбо боабаь хилар а, воI тIем тIа ваха хилар а.

Юха а тIем тIа ва Андрей. Кастта коравоагIа цунна ший воI Анатолий. Капитана чин а долаш артиллерист ва ше, аьнна кахьат дойт цо даьга. ЧоагIа гIадвигав Андрей цу кахьато. Цхьабакъда, юха а чов хул кIезига дийрзача салтечун цега. ТIом соцача дийнахь вув цун воI.

Маьлхара, гIайгIане цIа воагIа Андрей тIем тIара. Урюпинск яхача районни городоке шофералла болх бе волалу из. Цига кхет цох ше санна тIемо цхьаь вита ялх шу даьнна Ваня. Цох воI а ваь, цо дега сатем ша киназа чу бехкача вай салташта юкъе нийсвенна тийша болх боалла саг къамаргаш Іайда цо вувча хана а, фашистий концлагере коменданта из тIавийхача хана а. Іалам, вахар дукха дезаш Андрей хилар гу из немцашта карара ведда, кхай тIа кена юкъе вижа уллача хана. БIаргех хий экхийт машина кабинка чу Андрейнеи Ваняйнеи юкъерча къамаьло. Дешаш кIезига цале а дIа чIоагIа оал уж. Бакъда, уж кхы дукхагIа эшаш а дац. Соколова бIаргаша хьаоал дешайел дукхагIа.

ЗIамига роль я артисткас З. Кириенкос ловзаер. Хьаьта а зрителий дегчу юж цо кхелла образ. Дика ловзаю Иван Тимофеевича роль артиста П. Волковс. Отпусках цIавенача Андрейга цун дезал боабар дIадувца-ча хана, цош дIа ца оалалуш, вагIа-ча цун юхьо, къаьстта цун кулгаша массане шаьра кхетадеш боаккх из во кхаа.

М. Шолохова дувцара керттера чулоацам хьа а хьокхаш дика сценарий оттаьй Ю. Лукинен Ф. Шахмагоновси. Доккха новкъостал даьд творчески коллектива керттерча операторa В. Монаховс. Фильме дакъа лоацарий, къаьстта Соколова дегтIарча балийца дика тов говза даьхаIалама сурташ. Дика хьахьекхац оператора Андрейна гу гIанаш.

Цхьан салтечун Соколова вахар хьахьокхаш дале а, цох тарра кхычарн а тIемо даь во цувцаш а, наха тIом гоамболийташ а да керда кинофильм. Нийса тиллай цох «Сага кхел» аьнна цIи.

А. БОКОВ.

КИНО

„Сага кхел“

(М. Шолохова дувцар экрана тIа)

Дика къахьег гIишлош хьалъераша

Дукха а дика а цIенош даьд Гудермесе укх тIехьарча хана. Уж цIенош хьалдераш ба «Чечингстрой» треста чуйоагIача № 2 йолча строительни управленен болхлой. Дика нажа болх уж партен Центральни Комитета Пленума. ХIанзале а цу управленен болхлоша хьалдаьд цхьаацца дезал чубаха 12 цIа, яь яьннай киноплощадка. Болхлоша шоай низаца хьалъяьй шоашта чубаха общежити. Графикал дикка хьалха хьалде доладаьд керда цIенош. Уж цIенош ханал хьалха хьалде денна дош кхоачашдеш шоай низ а хьинар а кходац цар. Еррига-ча тресте цIи хезаь я нов. Александров керте латта комплексни бригадан коллектив, нов. Поликарпов керте латта каменщикий бригада.

Цу № 2 йолча управлене цхьаккха а саг вац штукатур Иванова, маляр Горбачева, плотникаш Писарев, Сумин, столяр Саралапов ца бовзаш.

Управленена хьалхашка латтача Сийлен доска тIа дикагIа къахьегарий сурташ доахк хьалтеха. Царца ба столяр Курганский Василий, каменщик Ташухаджиев ХIарон, болхло Арефьева Раиса, болхло Тайсумов Салауддин, Музаева Хазула, ишта кхы дукхха а бараш. ХIара денна йола задани 150 процент кхоачашъю цар. Дукха ха йоацаш Грозне хиннача гIишлош хьалъерий совещане ше къамаьл деш моттигерча профсоюза комитета председатель йолча нов. Софенкос аьлар:

Тха управленен коллективо укх шера духхьал нах чубаха цIенош хьалдаьд 480 квадратни метр лаьттан тIа, хIаьта апрель беттара гIишлош хьалъяра план 126 процент кхоачаш а яьй. Из тха вIаштIехьадаьннад партен XXI-ча съездо тхона —гIишлошъераштa—хьалхашка оттадаь деккхараш кхоачашде тхо дий бийсеи ца къовсаш оарцагIа даларах. DIахо цо дийцар:

— Укх шерара план ханал дуккхаа аьлха кхоачашъе перхIаш ба тха управленера болхлой.

Х. ХАМЗАТОВ.

Цхьаькха а цех хургья болх беш

Грознерча «Галантерейщик» яхача артеле болх беш я чухьежа кизгаш деш, чемоданаш еш йолеи, пластикатовии цехаш. Цехаша арахецаш йола хIамаш дика я.

Дукха ха яц пластикатови цех цу артело хьалъяь, хIанзале а цо арахец кхалнаьха массехк тайпара модаш йола кийнаш. Уж кийнаш болхлоша хьаю бархатах, кхыйолча материалах.

Вай республикерча бахархоша дика лоархIаш а дукха дIанийеш а я цу артело арахеца чемоданаш. Цига арахецаш йола чемоданаш хьалъайеш ей а хул, ханахьа тишлуш а хилац. Цудухьа дукха еза бахархошта «Галантерейщик» яхача артела марка тIайола чемоданаш.

Республикерча берригача къахьегамхошка химикаша даьча кхайкарала жоп а луш къаьстта чIоагIа къахьегаш, хIара денна йола задани 120—130 процент кхоачашъеш я кожгалантерейщикий мастер йола Болдова Маргарита. ХIара денна йола задани 140—150 процент кхоачашъеш ба шоайла яхье баьнна мастераш С. А. Попов, С. М. Ефиян, Багдасарьян С., ишта кхыбараш.

Укх шера 1-ча июне денз цу артеле болх бе йолалургIолаш цхьаькха а цех я. Цу цехерча болхлоша бахархой хьашташ кхоачашдара арахецаргда кхалнаха лаьрхIа петара а тхана а цхаралаш кортелеши.

— Из да оаха Пленума луш долча совгIатех цаI,—йоах артела председатель волча нов. Ахильговс.

Х. ГАЛАЕВ.

Чай ду керда фабрика

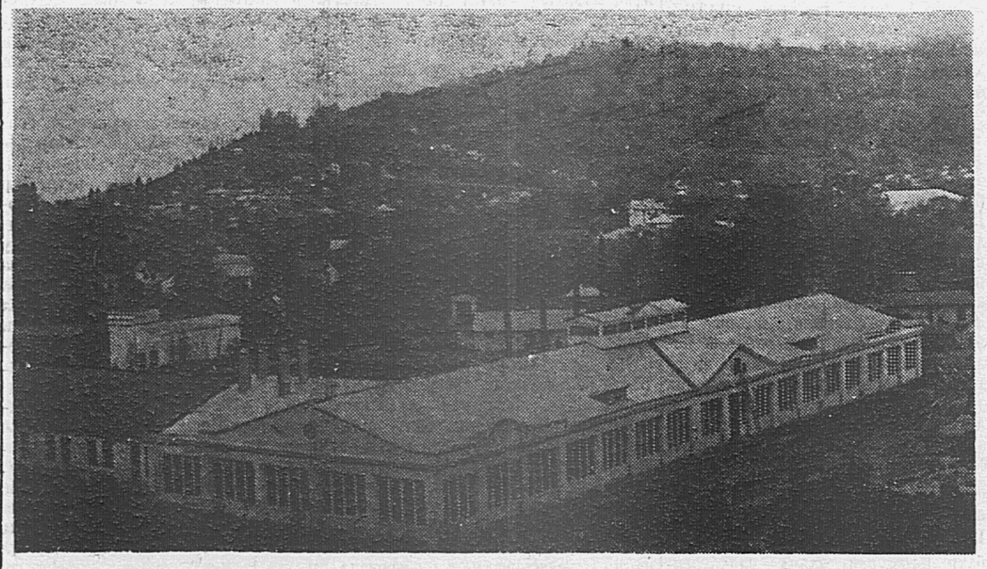

КРАСНОДАРСКИ КРАЙ. Лазаревски районерча колхозашкеи совхозашкеи дукха лаьтташ да баьцца чаь плантацеш тIайолаш. ХIара шерра из культура дукхагIа гулъеш хиларах чай хьадеш йола предприятеш шеръе езача кхаьчай.

Дагомыс яхача поселке къаьна фабрика яьгIача юхха керда чай ду фабрика хьалъяьй «Сочиспецстрой» яхача трестерча № 33 йолча управленен коллективо. Къаьнача предприятечул диазза дукхагIа чай хьадуларгдолаш низ ба цу фабрикан. Фабрикан еррига цехашка оттаяьр вай мехка хьаяь кердагIа йола оборудовани я. Дукхача халача балхашта механизаци яьй.

Продукци арахецаш я хIанз фабрика. Укх шера 250 тонн краснодарски чаь яла езаш я из мехка. ССКП XXI-гIча съезда исторически решенеша дог гIоздаькха йолча кердача фабрикан коллективо дош деннад май бетта 40 тонн кийча продукци арахеца.

СУРТА ТIА: Дагомысски чай деча фабрикан сурт.

Н. Григорова сурт. ТАСС фотохроника.

Нохч-ГIалгIайчен хьаьший

(Сталинградерча музыкальни комеден театра Грозне гастролеш хургхиларах)

2-ча июне Лермонтова цIерахча драматически театре Д. Кабалевске «БIаьстан вальс» яха оперетта оттаярца дIадоладу Сталинградерча музыкальни комеден театро Грозне гастролеш.

Театро болх беча 25 шера ший идейно-художественни позицеш чIоагIъеш, боккха а чоалхане а никъ ба цун коллективо хьабенар. Дукха болх бир театро советски авторий керда произведенеш репертуара юкъе йолаеш а, уж дIачIоагIъеш а. ЧIоагIа къахьийгар коллективо керда, вай заман саг музыкальни комеден театра сцена тIа хьахьокха гIерташ. Из гIулакх дика вIаштIехьадаларо тешайир коллектив советски оперетта дегIаяр нийсача новкъа хиларах.

Советски композиторий произведенех театро Нохч-ГIалгIай АССР столице дIахьоккхарца 1958—1959 шерашкарча сезоне оттаяь ший кердагIа йола спектаклаш. Уж я оперетташ: «БIаьстан вальс» (Д. Кабалевске музыка, Ц. Солодара пьеса), «Айра» (К. Листова музыка, Е. Гальпринай пьеса), «Ателье витрина тIехьашка» (С. Заславске музыка, П. Петрован пьеса). Царех тарра доазол дехьарча композиторий, къаьстта цIи хезача оперетташ мастерий П. Кальманен Ф. Легареи произведенеш а уттаю театро ший сцена тIа. П. Кальмана «Фиалка Монмартра», «Марица», Ф. Легара «Сакъердаме жеро» «Фраскита», «Сийна мазурка» яха оперетташ а я театра репертуара юкъе.

ДIаяхача сезоне музыкальни оагIонгахьара чоалханегIа а, халагIа а йола спектакль оттае ший фу торо я хьежай тха коллектив. Цу тайпара йола хьалхара спектакль — чешски композитора Сметанан «Дехка нускал» яха классически комически опера зрителашца дика къозабалъяь тIаийцар. Тха театра сцена тIа 5 бетта 25-зза оттаяьй из спектакль. Из опера а хьокхаргья оаха грозненцашта.

Республикан столице спектаклаш оттаярал совгIа ше укхаза мел йоаккхача хана районни центрашка а республикан кхыча городашка а ухаргда театр. XIанз укх сахьате тха плано лерхI Орджоникидзевскей, Новогрозненскей, Гудермесей, Черноречен, иштта кхычахьеи спектаклаш а, концерташ а оттаде.

Укх шерарча гастролешка театра ерригача коллективо дакъа лоац. Театра спектаклашка хьожача зрителашта бовзарга РСФСР заслуженни артисташ А. Воробьева, Г. Палей, Т. Пашина, Ю. Чернов, иштта тайп-тайпара говзал йола артисташ. Спектаклий керттера дирижер Д. Пекарский, дирижер Ю. Милушкини, керттера художник Ф. Красини, балетмейстер Любимцеви ба. Спектаклаш оттаеча дакъа лаьцад режиссераша РСФСР халкъа артиста Г. Гросса, РСФСР искусствай заслуженни деятела Ю. Хмельницке, КАССР искусствай заслуженни деятела Л. Вильковича, П. Орловске, А. Асанина.

Сталинградски музыкальни комеден театра коллектив Нохч-ГIалгIай АССР столицан зрителашца вIашагIкхетарга хьежаш а мамогга дикагIа цар хьашташ кхоачашде хьинар кходергдоацаш а я.

А. АСАНИН,
Сталинградски музыкальни комеден театра керттера режиссер.

Комсомольцаша даь гIулакх

Дукха ха йоаццаш юрта клуба читальни эале гулбеннача Наьсарен районерча IIхьилекъонгий - Юртарча комсомольцашеи кагирхошеи жа лоргача новкъостал деш субботник це вIашагIделлар. Массане а къоабалдир из гIулакх.

Гуйранна, оахош вIашагIкхета лаьрхIача метте ший ханнахь гулделар тхо. Жа ларга болхача совхоза отделенен болхлоех дIа а кхийтта шин машинаца новкъа даьлар тхо. Жа Гулаш гаьна латте а бIаьха хетанзар тхона никъ. ЧIоагIа хоза яр баьццара гонахье хьокхарг хинна лакхъенна буц, ка баккха доладенна кIа, хоза тIаяьнна гидуаргаш, хьажкIаш, юкъ-юкъе кхашка хьажкIашта макхаш доахаш йоахкаш тракторашн нийслора. Кагий нахи мехкарийи чIоагIа безаме бIарахьежар цу дериганена. Цхьабараша иллеш доахар. Иштта хоза цIакхьачар тхо жа латтача.

Йийцача карта чу жа чулоахкаш боахкар сона бовзаш бола жа Гуй Султани Махьмади Нальгиевгiар. Тхоаш дIакхоаччашехь минут ха ца йоаеш болх бе доладелар тхо. Цхьабараша хьа а лувцаш жа лоргарашта устагIий тIакхуьхар. XIаьта тхо массехк комсомолец отделенен ветеринарни болхлочо Плиев Махьмада йола хьалхара спектакль — чешски композитора Сметанан «Дехка нускал» яха классически комически опера зрителашца дика къозабалъяь тIаийцар. Тха театра сцена тIа 5 бетта 25-зза оттаяьй из спектакль. Из опера а хьокхаргья оаха грозненцашта.

Республикан столице спектаклаш оттаярал совгIа ше укхаза мел йоаккхача хана районни центрашка а республикан кхыча городашка а ухаргда театр. XIанз укх сахьате тха плано лерхI Орджоникидзевскей, Новогрозненскей, Гудермесей, Черноречен, иштта кхычахьеи спектаклаш а, концерташ а оттаде.

Укх шерарча гастролешка театра ерригача коллективо дакъа лоац. Театра спектаклашка хьожача зрителашта бовзарга РСФСР заслуженни артисташ А. Воробьева, Г. Палей, Т. Пашина, Ю. Чернов, иштта тайп-тайпара говзал йола артисташ. Спектаклий керттера дирижер Д. Пекарский, дирижер Ю. Милушкини, керттера художник Ф. Красини, балетмейстер Любимцеви ба. Спектаклаш оттаеча дакъа лаьцад режиссераша РСФСР халкъа артиста Г. Гросса, РСФСР искусствай заслуженни деятела Ю. Хмельницке, КАССР искусствай заслуженни деятела Л. Вильковича, П. Орловске, А. Асанина.

Сталинградски музыкальни комеден театра коллектив Нохч-ГIалгIай АССР столицан зрителашца вIашагIкхетарга хьежаш а мамогга дикагIа цар хьашташ кхоачашде хьинар кходергдоацаш а я.

А. АСАНИН,
Сталинградски музыкальни комеден театра керттера режиссер.

Артиста никъ

ИДРИС БАЗОРКИН.

КИНОПОВЕСТЬ

(DIахододар. Долалучунга №№ 32, 33, 37, 38, 40, 41, 42, 43 хьажа):

ГIолла билла, тIада цIер-машин а йодаш бола машин-никъ. Иссык-Кула тамашне хоза сийна тIехе эттIаеш долх кемаш.:

— Тахан, се ваьча дийнахьа, сона чIоагIа лов ер керда, иразера вахар дуллаш боахкача нахаца, вайха дериганех а вежарий даьча заман чухь воаш дахаш хилара хьамара вай массане а пелаш малар. Цу тIа а сона лов Киргизски халкъа толашагIа йолча йийий, йоккха говзал а турпала дог а долаш йолча сега, воай Бибисара моаршалла вай пелаш малар!

ДоттагIаша пелаш вIашкатох.

ХьатIайоагIа «Победа». Хьазилг санна цу чура хьаара эккх Маринка, оллавенна аратакх Iиса. КIалбагIараша гIадбахха моаршалаш хетт царга.

— ГIод тоха доагIа! TIехьабаьннарашта — гIод!

Iисаси Маринкаи мутIахьа хинна кортош лестаду.

— Махьмуда сийна аз деррига билеташ дехкад спектакле! — яхаш доккхал деш ва Iиса. — Саррахьа — аншлаг! — Махьмудага телеграмма дIакховдаю цо. — Цу тIа ер а я «тахан ваьчунга».

Махьмуда пхьу-кIоага чу хIама Iотт цунна.

— Цу сахьате хьа хIана алац Iа! ГIод шолхенца тоха деза! — Телеграмма хьа а йийлаь хьежача юхьа тIара бос бода цун...

ДоттагIаша гобу цунна. Шорттига цхьаннега борд-бордах эккх: «веннав»...

— Даи? « аьле цIогIа эккх Бибисарага.

ГIойле ехьаьча сегадар санна, Iочудода Махьмуда кулг.

— Со-м из ловца боаккхаш йайтаь зIы я мотташ вар... бехк ма баккхалаш, новкъостий... Городе юха а ваха..: спектакль хургйоацилга дIакхайкадергда аз... — аьле Iиса машина дIатIаволалу, бакъда, Махьмуда юха соцаву из. Берригаш а чIоагIа са хьувзаш Махьмудага хьежаш ба.

— Ма гIо... Спектакль оттае еза.

ХА DIАУХАР. ИОККХИЙЧА ГОСТРОЛЕШКА, МОСКВАГА СА ЛАТТАШ ВАР МАХЬМУД.

КАШМАШТА юккъе гIолла чакхбоалаш бIаьха никъ бода. Аьттехьа а аьрдехьа а — чурташ, гаьнаш, лакха яьнна буц. Сийрда коч а ювхаш, Iоякхка кий бе а йоаллаш новккъа хьавоагIа Махьмуд. ДегIаь кIай чурт а дагIаш шийна бовзаш бола каша боарз бIаргагу цунна. Маьлхар а даха зизаш дада цу боарза тIа. Махьмуда керда зизаш дохк цига. Цхьацца хIамай уйлаш а еш, цу боарза а, цу зизашта а бIарахьежаш латт из. TIакхха уж зизаш больницеш дийцаш а иллаьча цIагIа тумбочка тIа латташ санна, Iалисултана кIайбенна корта шийна бIаргагуш санна хеталу цунна... Дас са хала доах... Бордбордах цхьа хIама ала гIерт из..- Цунна IотIайийрзаь Тина латт. Тинай лер хоз Махьмуда: «ЗIамига волча хана аз ше хала лелаварах сона кънтIера вала алалахь цунга, яхаш вар из,.. Наха пайда баргболаш саг цох ве гIерташ хиннав со».

— Хьо сона а валалахь кънтIера... — йоах Махьмуда даь каша бIара а хьежаш. — Аз сай дерригa вахар наха дIалургда. ВоI эсала хилар хьа аьнна, цIаккха а нахагара бехк кхоачаргбац хьога! — Даьца Iадика ювцаш санна, чурта тIа кулг а диллаь Махьмуд шорттига дIавода...

TIа-тIа гаьн а воалаш, Махьмуд дIавода бIаьха никъ кхоачалучча метте бIаргагуш я кашмашка ягIа наIараш:

ЛОАМЕ TIA гIолла хьалтIа а бувлаш самолета тIахувшаш ба пассажираш. Махьмуд Iадика ювцаш ва Тинай а ший йийига а

— XIа, йийиг, хIанз вай Кавказе, Шолжа-гIали тIа мара кхы вIашагI а кхетаргдац! — ДоттагIий а Iадика ювц цо: — Вай юха вIашагI ца кхеташ дусаргдац: Баркал шоана! Оаш сона мел даьча гIулакха баркал хилда шоана! Iадика хийла, доттагIий!

ЧIоагIа дом а хьоабеш, гIатта езача новкъа йоал самолет.

СОВЕТСКИ Союза карта. Махьмуда гастролаш хинна городаш белгал а йоахаш, цу карта тIа леталуш сийрдаювл лампилгаш.

TIEXЬAШKAXЬA ИИСАР КАЗАХСТАНА, МАЛХБУЗЕХЬАРЧА СИБАРЕГIЕН, УРАЛА, УКРАИНА ГОРОДАШ...

TIEXЬAШKAXЬAРА хьатIахьежача гуш йола сцена. Рояль. Махьмуд тIавийрзаь кулгех кастаньеташ дIайохкаш воалл. Хоза Iаьржа костюм а тIаювхаш, корта чIорма бала а болабенна вола къонах дIатIавода цунна. Цо ший са Iувдаш санна, къамаргах доаллача бантикаx кулг а детташ йоах цо:

— XIа хIаьта, со дIавода! Виц ма лелахь, Ногинск—Москва морг я хьона! Укхазарча наха ца ховш а хIама дусаргдац хьона!

— Мегаьд, унзар ма ваха со! Министерствера баьхка новкъостий зале бий? — яхаш хетт Махьмуда. «Ба» аьнна корта а лостабаь, бокхбоккха гIа а баьккха конферансье авансцена тIа вода.

— ... «Ла Коррида!»— хьахоз цун гIар а, зале наг-нагахьа саго тохаш дола тIоараш а. XIанзарчоа Махьмуд вовзаш бац укхазара нах...

Махьмуда хетташ хинна ши къонаха хьалхашкахьа латтача гIандаш тIа Iохайна вагIа. Гургдолчунца башха сакъердам боацаши кIаьдбеннеи хеталу уж.

Бархата цIе костюм а ювхаш, баламах Iоуллаш цIе плащ а йолаш, рояла ашарца, кастаньетий таташца сцена тIа воал Махьмуд. Из кхоачаш ах го баьккха а валалехь шоайла лерге а ухаш шорттига къамаьлаш деш ба культуран министерствера викалаш. Зале детташ дола тIоараш кхоачаш дийшаь а далалехьа хьийлххе сцена тIехьашка болх москвичаш. Царна гонахьа гуллу, Махьмудагара денз дIайиккхача, ерригa бригада. Артисташка моаршалаш тел цар.

ГРИМ еш долча цIагIа Махьмуд цхьаь ва. Из хIамаш тIаювхаш воал, костюмаш чемоданашка ехк...

— ХАЛА хиннадале а, геттара дика ка а йоалаш шун гастролаш йистеялар даькъал дувц оаха. Дика салоIилга хилда шун, — йоах артисташка Москвера бахарех цхьанне.

Махьмуд кийчвенна йистеоал. Из волча хьачубоагIа министерствера новкъостий. Из сиха хьувзарах сакъердам а баьнна, Махьмуд зувш ба уж.

— Гастролашка лийнна чIоагIа кIаьдвеннавий хьо? — яхаш хетт царех цхьанне.

— Со-м хIама ца деш йоаккхача хано мара кIаьдвац. Бокъонца бола болх беча хана-м аз массаза а салоI! —аьле раьза воаццаш жоп лу Махьмуда.

— Из сагах ялла тоам болаш дика оамал я! Иштa дале, тхона бакъахьа хет Iа дакъа лаьцача...

— Сенца аз дакъа лаьцача дика хетар шоана? Са болх бIаргах мича байнаб шоана? — Махьмуда даь из къамаьл шоашта дIа ца хезача санна, дитар цар.

—... Доккхача театреи Мосфилармонеи солиста телача концерташца Iа дакъа лаьцача. Колонни залеи Чайковске залеи.

Цар дувцачох ца кхетача хьисапе, йист а ца хулаш царна бIарахьежаш латташ цхьа юкъ йоакх Махьмуда. Уж сатийнеи цIенхашттаи болаш гу цунна.

— Баркал шоана... Вешта со-м периферера артист ма вий...

— Из иштa дац, — аьле юкъе эккх цунна москвич, — цу тайпара хIама вай искусстве долаш дац. Артисташ е дика хул, е во хул. Из иштa долга хьох хьайх а ховш да. Кхы хьай лаьрхIа хIама деце — хIанззе а тхоца хьаволле. Хьалхара концерт кхо ди даьлча лургда...

ЛАМПАИ сердалонашца машина корех чугIерташ я сайрийнара Москва.

— Бийса яккха а Iе а моттиг йолаш вий хьо? — яхаш хетт Махьмудага москвичаша.

— Йолаш ва! Уккхаза Iоваргва со. — Машин юхасоц. — Кхоана вIашагIкхетарг ма дий вай, маьрша гIолда шо! — беззаме Iадика ювц Махьмуда. Ший керда хьаьший кулг а денна дIабахийтача, из ше цхьаь вус ший чемоданаца Москверча йовзаш йоацача улица тIа.

Такси соца а яь, цунца дIавода из. Лакхача цIеношка дIакхоач малар хьа аьнна, цIаккха а нахагара бехк кхоачаргбац хьога! — Даьца Iадика ювцаш санна, чурта тIа кулг а диллаь Махьмуд шорттига дIавода...

TIa